Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 74 (4790).

14 АПРЕЛЬ ШАНБА 1973 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

✦ БЕКОБОД районидаги «Коммунизм» колхозининг Шербўта Деҳқонов бошлиқ бригадасида чигит экиш тугалланди. Бригада аъзолари бу йил 92 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 22 центнер ўрнига 35 центнердан ҳосил олишга аҳд қилишган. Суратда: (чапдан ўнгга). Механизатор М. Деҳқонов, бригада бошлиғи Ш. Деҳқонов ва сеялкачи Ў. Жўраевлар чигитнинг тупроққа кўмилиш қалинлигини текшириб кўришяпти.

Н. Аюбжонов фотоси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

РСДРП II СЪЕЗДИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ ТЎҒРИСИДА

1973 йил 30 июлда РСДРП II съезди очилган кунга 70 йил тўлади. Съезднинг жаҳоншумул тарихий аҳамияти шундаки, бу съездда революцион марксистик ташкилотларни бирлаштириш ниҳоясига етказилди ва В. И. Ленин ишлаб чиққан ғоявий-сиёсий ва ташкилий принципларда Россия ишчилар синфининг партияси вужудга келтирилди. Янги типдаги пролетар партияси, большевиклар партияси, улуғ ленинчи партия пайдо бўлди. «Большевизм сиёсий фикр оқими сифатида ва сиёсий партия сифатида 1903 йилдан бери мавжуддир». (ЛЕНИН).

Шундан бери партиямиз босиб ўтган йўлнинг тарихда тенги йўқ. У нисбатан унчалик катта бўлмаган махфий ташкилотдан қудратли, жипслашган, қарийб ўн беш миллионли коммунистлар армиясига — жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг ҳукмрон партиясига айланди. КПСС ишчилар синфининг партияси, коммунизм қураётган бутун совет халқининг жанговар авангарди бўлиб қолди. Биз партияни, деб ёзган эди, Ленин, «давримизнинг ақл-идроки, виждони ва номуси деб биламиз».

В. И. Ленин партияни тузишда шунга асосландики, империализм ва пролетар революциялари шароитида ишчилар синфига ҳақиқатан революцион, ҳақиқатан коммунистик партия, II интернационал партияларидан бутунлай фарқ қилиши лозим бўлган партия, яъни янги типдаги партия зарур бўлиб қолди. В. И. Лениннинг таърифи билан айтганда партия пролетариатнинг жамиятни революцион йўл билан ўзгартириш учун олиб бораётган курашига бошчилик қилиш, капитализмдан социализмга ва коммунизмга революцион йўл билан ўтишнинг етакчи кучи бўлиши лозим. Ленин К. Маркс ва Ф. Энгельснинг йўл-йўриқларига, Россия ва жаҳон ишчилар ҳаракатининг тажрибасига таяниб, марксизмни империализм даврига тадбиқан ижодий ривожлантириб, ишчилар синфи революцион ташкилотининг олий формаси бўлган партия тўғрисида яхлит таълимот яратиб берди, партиянинг назарий ва ташкилий асосларини, большевизмнинг стратегияси ва тактикасини, партия турмушининг нормаларини ва партиявий раҳбарлик принципларини ҳар томонлама ишлаб чиқди.

В. И. Ленин томонидан 1895 йилда Петербургда тузилган «Ишчилар синфини озод қилиш учун кураш иттифоқи» Россиядаги революцион пролетар партиясининг бошланғичи бўлди, мамлакатдаги бир қанча саноат марказларининг социал-демократик ташкилотлари мана шу иттифоқ теварагида бирлаша бошладилар. 1898 йилда шу иттифоқнинг I съезди бўлиб ўтди. Бу съезд Россия социал-демократик ишчилар партияси (РСДРП) ташкил этилганлигини эълон қилди. Бироқ ўша вақтда сургунда бўлган Лениннинг ва унинг энг яқин сафдошларининг иштироксиз ўтган съезди партия программасини ва уставини ишлаб чиқаолмайди, социал-демократик ҳаракатнинг тарқоқлигини бартараф қила олмади.

Революцион пролетар партиясини ғоявий ва ташкилий жиҳатдан тайёрлашда, оппортунистлар билан алоқаларни узишда Ленин тузган ва раҳбарлик қилиб турган «Искра» газетасининг хизмати жуда катта бўлди. Партиянинг маҳаллий комитетлари профессионал революционерларнинг бутун бир авлоди принципиал марксистик асосда шу газета теварагида жипслашдилар. Лениннинг сўзи билан айтганда «Искра» Россиядаги революцион пролетариатнинг барча энг яхши кучларини бирлаштирди.

РСДРП иккинчи съезди партиянинг марксча-ленинча программасини—самодержавиени, помешчиклар ва капиталистлар ҳокимиятини ағдариб ташлаш учун кураш, жамиятни социалистик негизда ўзгартириш қуроли бўлган пролетариат диктатурасини ўрнатиш учун кураш программасини қабул қилди. Съезд большевизмнинг «экономистлар» оппортунизми устидан қозонилган ғалабасини мустаҳкамлади, халқаро социал демократиядаги уларнинг маслакдошларига жуда қаттиқ зарба берди.

РСДРПнинг иккинчи съезди жаҳон ишчилар ҳаракатида ҳам бурилиш нуқтаси бўлди. «Большевиклар партиясининг вужудга келтирилганлиги, дейилади КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» деган тезисларида, — Россия ва халқаро ишчилар ҳаракатида янги босқич очди. Биринчи бор пролетариат янги тарихий шароитларда ўзининг социал озодлиги учун курашига муваффақиятли раҳбарлик қилишга қодир бўлган ташкилотга эга бўлди».

Лениннинг партия тўғрисидаги таълимоти революцион марксизм ҳазинасига қўшилган жуда катта ҳиссадир. Барча мамлакат пролетарлари синфий курашнинг энг зарур эҳтиёжлари марксизм-ленинизмда ўзининг илмий ифодасини топди.

В. И. Ленин буржуазиянинг ва майда буржуазиянинг идеологияси билан ревизионизм, троцкизм, ўнг ва «сўл» оппортунизм, социал-шовинистлар ва национал-оғмачилар билан, марксизмнинг революцион принципларига қарши бўлганларнинг ҳаммаси билан муросасиз кураш олиб бориб шу курашда партияни вужудга келтирди, мустаҳкамлади ва чиниқтирди.

Инсоният тарихида янги давр—капитализмдан социализмга ва коммунизмга ўтиш даврини очган Улуғ Октябрь Социалистик Революцияси коммунистик партия раҳбарлигида ғалаба қозонди.

Ўзининг чуқурлиги, кўлами ва суръатлари жиҳатидан мисли кўрилмаган социалистик ўзгаришлар коммунистик партия раҳбарлигида амалга оширилди. Ватанимиз асрий қолоқликни енгиб, қудратли социалистик давлатга айланди. КПСС барча миллатларнинг меҳнаткашларини марксизм-ленинизмнинг ғоявий негизда бирлаштирди, коммунизмни фидокорлик билан қураётган, чинакам интернационалист бўлган кишилар авлодини тарбиялаб етиштирди.

Совет халқининг Ленин партияси теварагидаги монолит жипслиги, Октябрь ишига, социалистик ватанга чексиз содиқлиги Улуғ Ватан урушининг даҳшатли йилларида яққол намоён бўлди. Совет кишилари фронтда ва мамлакат ичкарисида мисли кўрилмаган мардлик, оммавий қаҳрамонликни намойиш қилдилар. Ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган Совет Иттифоқи қул қилинган халқларнинг фашизм асоратидан озод қилинишига ёрдам берди. Биринчи социалистик давлатнинг қудрати, КПСС ленинча сиёсатининг тўғрилиги Европа ва Осиёнинг бир қанча мамлакатларидаги халқ демократик, социалистик революцияларининг муваффақият қозонишига, империализмнинг мустамлакачилик системасини барбод қилишга ёрдам берди.

Ривожланган социалистик жамият қурилганлиги КПСС раҳбарлигида совет халқи томонидан амалга оширилган жуда чуқур социал-иқтисодий ўзгаришларнинг асосий якуни бўлди. Жамиятнинг иқтисодий, социал ва маънавий ҳаётида қилинган тубли ўзгаришлар асосида одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқи, муштарак манфаатлар ва мақсадлар билан, ягона марксизм-ленинизм идеологияси билан жипслашган 100 дан кўпроқ миллат ва элат меҳнаткашларининг бузилмас қардошлиги вужудга келди. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги бутун халқ томонидан байрам қилинганлиги халқлар интернационализми ва дўстлигининг ёрқин намойиши бўлди.

Коммунистик партиянинг раҳбарлик роли ўсиб бораётганлиги социалистик жамият тараққиётининг жуда муҳим объектив қонуниятидир. Бу қонуният коммунизм қуриш босқичида тағин ҳам катта куч билан намоён бўлмоқда.

КПСС программасида, XXIII ва XXIV съездларнинг қарорларида ва бошқа ҳужжатларда Лениннинг партия тўғрисидаги таълимоти янада ривожлантирилди. КПСС марксизм-ленинизмни ижодий бойитиб, социализм ва коммунизм қуриш, ҳозирги замондаги жаҳон революцион ҳаракати тажрибаларини съездлар ва пленумларнинг қарорларида, Улуғ Октябрь Социалистик Революциясининг 50 йиллигига, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига, Совет Иттифоқининг 50 йиллигига аталган ҳужжатларда чуқур умумлаштириб берди.

КПСС XXIV съезди партиянинг, бутун совет халқининг ҳаётида жуда катта воқеа бўлди, коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичдаги аниқ сиёсий йўлни белгилаб берди. Съезд ҳозирги замон фан-техника революциясини социалистик хўжалик системасининг афзалликлари билан узвий равишда қўшиб олиб боришдан, ишлаб чиқарувчи кучларни тез ва ҳар томонлама ривожлантириш асосида халқ турмушининг моддий даражасини ва маданий савиясини анча юксалтиришни таъминлашдан иборат тарихий вазифани илгари сурди.

Ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлилари, партия раҳбарлигида съезд қарорларини муваффақиятли равишда амалга оширмоқдалар. Тўққизинчи беш йилликнинг учинчи ҳал қилувчи йили планини бажариш учун зўр бериб кураш диққат марказида турибди. «Ҳозир асосий вазифа шуки,—деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, ариентацияни кескин равишда ўзгартиришимиз, бутун диққат ва эътиборни хўжаликни юритишнинг интенсив методларига қаратишимиз ,шу тариқа экономиканинг самарадорлигини жиддий равишда оширишни таъминлашимиз лозим».

КПСС Совет сиёсий системасини такомиллаштириш йўлида муайян мақсадни кўзловчи ўз фаолиятини ҳар томонлама авж олдириб, социалистик демократияни янада ривожлантиришга, чинакам халқ ҳокимияти органлари бўлган меҳнаткашлар депутатлари советларининг, касаба союз, комсомол ва бошқа оммавий жамоат ташкилотларининг ролини бутун чоралар билан оширишга катта эътибор бермоқда.

Партиянинг сифат состави нақадар яхши бўлса, барча коммунистлар қабул қилинган қарорларни бажариш йўлида нақадар уюшқоқлик билан иш олиб борсалар партиянинг раҳбарлик роли шу қадар юқори бўлади. Бу роль партиявий интизомнинг даражасига, коммунистларнинг ғоявий эътиқодли ва назарий жиҳатдан пухта тайёрланган бўлишларига, демократик централизм принципининг изчиллик билан амалга оширилишига, коммунистик қурилишнинг барча участкаларида коммунистларнинг омма билан доимий алоқада бўлиб туришларига бевосита боғлиқдир. КПСС партиявий раҳбарлик услубини ва методларини муттасил такомиллаштирмоқда. Партия барча ўз ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда, коммунистларни камчиликларга нисбатан большевикча муросасиз бўлиш руҳида тарбияламоқда, танқид ва ўз-ўзини танқид қилиш учун зарур шароит яратиб бермоқда. Партия ҳужжатларининг алмаштирилиши муносабати билан ўтказилаётган сиёсий ва ташкилотчилик ишлари партияни янада мустаҳкамлашга, жамиятнинг бутун ҳаётига раҳбарлик қилиш методларини такомиллаштиришга, ҳар бир коммунистнинг топширилган иш учун жавобгарлигини оширишга ёрдам бермоқда.

КПСС — изчил пролетар партиясидир. Социалистик интернационализм партиясидир, партия интернационализм байроғи остида кўп миллатли совет мамлакати меҳнаткашларини барча синовлардан олиб ўтиб, жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга ғалабаларга ва муваффақиятларга олиб келди. Интернационализм, миллатчиликнинг ҳар қандай кўринишларига нисбатан муросасизлик — ҳаётимизнинг қонунидир, коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этишнинг жуда муҳим шартидир.

XXIV съезд ишлаб чиққан тинчлик программасини амалга ошириш борасида КПСС ўтказиб келаётган ташқи сиёсат йўли мамлакатимиздаги коммунистик қурилиш учун, жаҳон социалистик ҳамдўстлигини мустаҳкамлаш учун қулай ташқи шароит яратиб бермоқда, ишчилар ҳаракатига ва миллий озодлик ҳаракатига ёрдам бермоқда. Бу йўл империализмнинг агрессив сиёсатига қарши қаратилган, тинч-тотув яшаш принципларини қарор топтиришга ва бизга зид бўлган бошқа социал системадаги давлатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни таъминлашга, ялпи тинчлик ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлашга, жаҳонда социал тараққиётни таъминлашга қаратилган йўлдир. Бу йўл барча халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси жаҳон коммунистик ҳаракатининг синалган жанговар отряди. КПССнинг назарий фаолияти, унинг принципиал ленинча сиёсатини, социалистик ҳамдўстликнинг жипслиги учун, марксизм-ленинизм пролетар интернационализми асосида бутун халқаро коммунистик ҳаракатининг бирлиги учун, буржуа идеологиясига, реформизмга, ўнг ва «сўл» оппортунизмга қарши олиб бораётган изчил курашини қардош марксчи-ленинчи партиялар маъқуллаб қўллаб-қувватламоқдалар. Ленинизм принципларини амалга ошириш, революцион курашга, социализм ва коммунизм қуришга раҳбарлик қилиш борасида КПСС орттирган жуда катта тажрибасидан, ҳар бир янги тарихий босқичнинг талабларига мувофиқ партиянинг ўзини ривожлантириш борасида орттирган катта тажрибадан бутун жаҳон революцион ҳаракати баҳраманд бўлмоқда. Шу тажрибани ҳар томонлама ҳисобга олмай туриб марксизм-ленинизмни ривожлантириб бўлмайди.

КПСС Марказий Комитети РСДРП II съездининг етмиш йиллигини ленинчи партия тарихидаги, мамлакатимизнинг тарихидаги, бутун халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати тарихидаги жуда муҳим сана тариқасида кенг нишонлаш зарур, деб ҳисоблайди.

Иттифоқдош республикалар коммунистик партияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг бош сиёсий бошқармаси, чегара ва ички қўшинларнинг сиёсий бошқармалари шу сана муносабати билан аҳолининг барча табақалари орасида сиёсий ишни авж олдириб юборишлари, партия тўғрисидаги ленинча таълимотни, КПССнинг социализм ва коммунизм қурилишига раҳбарлик қилишдаги жаҳоншумул тарихий тажрибасини, партиянинг жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бирлиги ва жипслиги учун олиб бораётган курашини пропаганда қилишга алоҳида эътибор беришлари керак.

Партиянинг Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги, КПССнинг XXIV съезди билан алоқадор ҳужжатларидан кенг фойдаланиб, пропаганда ишлари ва оммавий сиёсий ишлар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги тўғрисида»ги докладида айтиб ўтилган вазифалар асосида меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтиришга қаратилсин. 1973 йил халқ хўжалик планини ва умуман тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини ривожлантириш, дейилади КПСС Марказий Комитетининг қарорида, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари олиб бораётган сиёсий ва ташкилотчилик ишларининг асосий мазмуни бўлиб қолиши лозим.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти, ижтимоий фанлар академияси ва олий партия мактаби СССР Фанлар Академияси гуманитар институтларининг иштироки билан РСДРП II съездининг 70 йиллигига бағишланган илмий конференция ўтказадилар. В. И. Ленин Марказий музейи ва унинг филиаллари, К. Маркс ва Ф. Энгельс музейи КПССнинг тарихий йўлини акс эттирувчи кўргазмалар ташкил қиладилар.

ҚЎЙЧИЛИК СОВХОЗИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Калинин районидаги ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ қўйчилик совхози областимизнинг йирик хўжаликларидан. Совхоз коллективи давлатга семиз гўшт, яхши толали жун етиштириб бериш учун ҳар йили ҳам зўр ғайрат ва фидокорлик кўрсатиб меҳнат қилаётир. Улар беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида узоқ яйловларда фидокорона меҳнат қилиб, чорвачиликни ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини оширишда ватанпарварлик намуналарини кўрсатмоқдалар.

Совхоз 12 апрелда қўзилатиш планини ошириб бажарди. 15 минг 351 ўрнига 15 минг 381 бош қўзи олинди. Чўпонлар ҳар 100 бошдан 110 тадан қўзи олиш учун курашаётирлар.

Бу ерда 1972—1973 йил қишлови муваффақиятли якунланди. Қўй-қўзилар нобуд бўлмади. Шунинг учун ҳам давлатга гўшт етказиб бериш квартал плани анча ошириб бажарилди. 30 тонна ўрнига 150 тонна гўшт етказиб берилди.

Чорвадорлар Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини давом эттириб, ярим йиллик топшириқларни шараф билан адо этиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Улар шу давр ичида мўлжалдаги 150 тонна ўрнига 400 тонна гўшт, 50 тонна жун етказиб беришга ҳаракат қилмоқдалар.

Шунингдек, совхозда икки йиллик пичан тайёрлаб қўйиш тадбирлари амалга оширилмоқда. Бунинг учун барча ўриш агрегатлари тайёрлаб қўйилди. Пичан ўришга беш майдан киришиш мўлжалланмоқда. Совхозда 400 гектар баҳорикор ерга беда, 50 гектар сувли ерга беда арпага аралаштириб сепилди.

Апрель ойининг ўн еттинчисидан жун қирқишга киришилади. Бу иш майнинг дастлабки кунларида тугалланади.

— Коллективимиз,— дейди совхоз директори А. Бакиров, —беш йилликнинг учинчи йили планини октябрь ойигача адо этадилар. Биз мўлжалдаги 78 минг ўрнига 150 минг сўм фойда олиш учун курашаётирмиз. Сўзимизнинг устидан албатта чиқамиз.

ЎЗБЕКИСТОН А. Н. ОСТРОВСКИЙНИ ШАРАФЛАМОҚДА

Ўзбекистон жамоатчилиги улуғ рус драматурги А. Н. Островский туғилган куннинг 150 йиллигини кенг нишонлади.

Шу кунларда республиканинг кўпгина театрлари томошабинларга А. Н. Островский пьесалари асосида қўйилган янги спектаклларини кўрсатишди.

А. Н. Островскийнинг ижоди рус санъати ва адабиёти йилномасида ёрқин саҳифа бўлди, унинг пьесалари кўп миллатли совет театрининг олтин фондига кирди. А. Н. Островскийнинг мероси ўзбек театрининг ҳам рус классикларидан баҳраманд бўлишига ёрдам берди, ўзбек драматургиясига самарали таъсир ўтказди. Буюк рус драматургининг Ўзбекистон ижодий коллективлари репертуарларига кирган пьесалари асосида артистлар, режиссёрлар, театрнинг бошқа арбоблари кўпгина авлодларининг санъати ўсди ва мустаҳкамланди. Тошкентдаги театр-рассомчилик институти А. Н. Островский номига қўйилган.

12 апрелда М. Горький номли давлат рус академик театрида бўлиб ўтган тантанали мажлис буюк драматург юбилейига бағишланди.

Мажлисни Ўзбекистон Ёзувчилар правлениесининг раиси Комил Яшин очди. Профессор Иззат Султонов А. Н. Островскийнинг ҳаёти ва ижоди тўғрисида доклад қилди. Республика халқ артисти Николай Хачатуров Ўзбекистон театрларини ривожлантиришда А. Н. Островский ижодининг аҳамияти тўғрисида гапириб берди.

Тантанали мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари И. Г. Анисимкин, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, О. У. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева, С. К. Зиёдуллаев, И. В. Марцинюк, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев ҳозир бўлдилар.

* * *

Тантанали қисмдан кейин М. Горький номли театр Александр Николаевич Островскийнинг «Сердаромад жой» пьесаси асосида саҳналаштирилган спектаклни кўрсатди.

(ЎзТАГ).

КРЕМЛДА ҚАБУЛ

12 апрелда катта Кремль саройида Мексика Қўшма Штатлари президенти Луис Эчеверрия Альварес шарафига СССР Олий Совети Президиуми ва СССР ҳукумати номидан зиёфат берилди.

Зиёфатда олий меҳмон ва унинг рафиқаси билан бирга президентга ҳамроҳ бўлиб келган расмий кишилар, Мексиканинг Совет Иттифоқидаги элчиси Роке Гонсалес Саласар ҳозир бўлдилар

Совет томонидан зиёфатда Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосарлари, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари, СССР Олий Совети палаталарининг раислари, СССР министрлари, СССР давлат комитетларининг раислари, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари иштирок этдилар.

СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний ва Мексика Қўшма Штатлари президенти Луис Эчеверрия Альварес нутқ сўзладилар. Уларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бўлиниб турди.

Зиёфат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

СОВЕТ—МЕКСИКА МУЗОКАРАЛАРИ БОШЛАНДИ

12 апрелда Кремлда Совет-Мексика музокаралари бошланди. Музокараларда Совет томонидан: КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР Ташқи савдо министри Н. С. Патоличев, Иқтисодий алоқалар Давлат Комитети раиси С. А. Скачков, шунингдек СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССРнинг Мексикадаги элчиси Н. К. Тарасов, СССР Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Д. А. Жуков қатнашмоқдалар.

Музокараларда Мексика томонидан: Мексика Қўшма Штатлари президенти Луис Эчеверрия Альварес, Ташқи ишлар министри Эмилио О. Рабаса, Саноат ва савдо министрининг ўринбосари Э. Мендоса Берруэта, Мексиканинг СССРдаги элчиси Р. Гонсалес Саласар қатнашдилар.

Дўстона вазиятда ўтган музокаралар чоғида Совет-Мексика муносабатларини янада ривожлантириш масалалари кўриб чиқилди, баъзи актуал халқаро проблемалар устида ҳам фикрлашиб олинди.

Музокаралар давом эттирилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон КП Тошкент область комитети бюроси Чиноз райони бўйича область партия комитетининг ташкилий бюросини тасдиқлади. Бюро составига К. Б. Мамедов (раис), А. А. Крилов (раис ўринбосари), М. Раҳимжонова, У. Бузруков, А. Аҳмаджонов (бюро аъзолари) ўртоқлар киритилди.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЧИГИТ ВА МАККАЖЎХОРИ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 13 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — чигит экилган майдон (гектар ҳисобида), учинчи стун — бажарилиш проценти, тўртинчи стун- маккажўхори экилган майдон (гектар ҳисобида), бешинчи стун — бажарилиш проценти.

Янгийўл	11.726	52,2	2.124	60,9
Бекобод	9.412	43,7	1.757	99,0
Оққўрғон	12.186	41,6	3.915	100,0
Юқори Чирчиқ	2.544	30,4	1.011	53,1
Ўрта Чирчиқ	5.898	26,1	1.132	92,9
Пискент	3.346	23,9	1.563	103,0
Бўка	4.359	20,4	1.233	65,3
Калинин	—	—	2.030	111,2
Оржоникидзе	—	—	860	59,1
Оҳангарон	—	—	1.200	51,1
Бўстонлиқ	—	—	249	29,3
Область бўйича	49.473	35,3	17.074	77,0

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҲУЖЖАТЛАР АЛМАШТИРИЛМОҚДА

КЎТАРИНКИ РУҲ БИЛАН

Мана бир неча ўн кундирки, партия ҳужжатларини алмаштириш қизғин давом этмоқда. Бу муҳим сиёсий иш жойларда ғоят уюшқоқлик, юксак меҳнат ва сиёсий кўтаринкилик руҳида амалга оширилмоқда. Оржоникидзе районидаги «Октябрь» колхозида областда биринчилар қатори ҳужжатларни алмаштириш бошланган эди. Мухбиримиз шу колхоз партия ташкилотининг секретари У. Тўлаганов билан суҳбатлашиб, коммунистларни ҳужжатларни алмаштиришга тайёрлаш ва бу ишни муваффақиятли якунлаш тажрибалари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Бу муҳим сиёсий иш биринчилар қаторида бизнинг хўжалигимизда бошланишини эшитиб, ҳам фахрландик, ҳам ҳаяжонланган эдик.

Дарҳол коммунистларнинг умумий йиғилишини ўтказдик. Унда ҳужжатларни алмаштириш графиги тузиб чиқилди. Шунингдек, тайёргарлик юзасидан амалга ошириб келган ишларимизнинг якунини кўриб чиқдик.

Дарҳақиқат колхозимиз партия ташкилоти КПСС Марказий Комитети май Пленумининг партия ҳужжатларини алмаштириш тўғрисидаги қарорини амалга ошириш юзасидан бирмунча ишларни бажарди. Биз энг аввало коммунистларнинг умумий йиғилишида бу муҳим ҳужжатни пухта ўрганиб чиқдик. Ҳужжатларни алмаштиришга тайёргарлик кўриш, коммунистлар билан суҳбатлар ўтказиш учун 12 кишидан иборат комиссия тузилди. Комиссия составига хўжалик раҳбарлари билан бир қаторда Ле Хва Рен, Жабборов, Азимбоев, Ўтегенов, Бердимуродов, Муродов, М. Дмитренко, Мусабоев, Мавлонов, Зокиров сингари мутахассислар, партия комитети аъзолари ҳам киритилди. Биз бу муҳим ишни муваффақиятли ўтишини таъминлаш учун оммавий-сиёсий тушунтириш ишларига кекса коммунистларни кўпроқ жалб қилдик.

Ҳужжатларни алмаштириш партия сафларини янада мустаҳкамлаш, коммунистларнинг активлигини ошириш, уларнинг меҳнат интизомини янада мустаҳкамлашга қаратилган муҳим сиёсий тадбир эканлигини ҳисобга олган ҳолда тайёргарлик кўрдик. Суҳбатларда коллектив олдида турган вазифаларни сабот билан бажаришда ҳар бир коммунистнинг масъулияти ва бурчи катта эканлиги тушунтирилди.

Суҳбатларда илғор, ҳамиша актив бўлиб келган коммунистлар билан бир қаторда пассивлик кўрсатувчи, айрим ҳолларда интизомни бузувчи, ишга сабабсиз келмовчи, уставни бузувчи коммунистлар билан алоҳида алоҳида иш олиб боришга катта аҳамият бердик. Бундай коммунистлар билан олиб борилган суҳбатлар ва уларнинг мазмуни алоҳида дафтарга қайд қилиб борилди. Бунда нималар аниқланди?

Аввало шуни айтиш керакки, кўпгина коммунистлар ишлаб чиқаришдаги пассивликларига сабаб ўзларининг лоқайдликлари эканликларини тан олдилар. Лекин шу билан бирга айрим коммунистлар қатъий талабни ўртага қўйдилар. Улар баъзан мажлисда сўзга чиқиб, жиддий танқидий мулоҳазаларни билдирамиз айрим таклифларни ўртага ташлаймиз. Бироқ бизнинг бу танқидий фикр ва мулоҳазаларимиз эшитилади-ю, кейинчалик улар асосида бирон бир жиддий хулосага келинмайди, эътиборсиз қолиб кетади. Ана шундай бўлгандан сўнг навбатдаги мажлисларда сўзга чиқиш кишига бефойдадек бўлиб туюлади. Бу эътирозларда жон бор эди. Партия комитети ўз фаолиятида бу эътирозларга қатъий амал қилишни белгилаб қўйди.

Партия ҳужжатларини алмаштиришнинг техника жараёни ҳақида сўзлайдиган бўлсак, шуни айтиш керакки, бу соҳада ҳам анча-мунча ишлар қилинди. Район партия комитети белгилаб қўйган графикка мувофиқ коммунистлар у ерга чақирилди. Ҳар бир коммунистнинг учёт карточкасидаги маълумотлар солиштириб чиқилди. Натижада 23 дан ортиқ коммунистнинг исми ва фамилиясини ёзишда, иш стажини белгилашда, улар олган давлат мукофотлари, орден-медалларни қайд қилишда камчиликлар борлиги аниқланди. Сўнгра бу камчиликларни тузатиш тадбирлари кўрилди.

Партия ташкилоти ҳужжатларни алмаштиришга тайёргарлик даврида цех партия ташкилотларига суянган ҳолда иш олиб борди. Биз махсус график тузиб чиққан эдик. Бу графикка асосан коммунистлар ўртасида КПСС устави, партия билети, унинг тарихи, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг социализм ва коммунизм қурилишидаги роли тўғрисида суҳбатлар ўтказилди.

Энг биринчи навбатда ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришган коммунистлар ҳужжатларни алмаштиришга юборилди.

Бригадир Воҳид Мақсудов шулар жумласидандир. У янги партия билетини қўлига олар экан, юксак ишончни оқлашга, ҳар гектар ердан пландаги 12 тонна ўрнига 15 тоннадан картошка, 167,5 центнер ўрнига 220 центнердан сабзавот етказишга сўз берди.

Бригадир К. Бакашбоев, сут соғувчилардан Л. Норбоева, Г. Деҳқонбоева сингари коммунистлар ҳам ўз зиммаларига юксак мажбуриятларни олдилар.

Ҳозирги пайтда партия ташкилоти бутун коммунистларнинг куч-ғайратини беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили учун олинган юксак мажбуриятларни шараф билан бажаришга сафарбар этмоқда. Коммунистлар ҳар соҳада авангард, ҳар ишга бош-қош бўлиб, намуна кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Улар КПСС XXIV съезди қарорларини изчиллик билан амалга ошириш учун куч-ғайратларини аямайдилар.

БЎКА районида партия ҳужжатларини алмаштириш давом этмоқда. Суратда: коммунистлар дан: «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг звено бошлиқлари Сайфи Саломов, Муртазо Исмоилов ва Анвар Болжиевлар янги партия билетини кўздан кечирмоқдалар.

Ж. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

«ҚИЗИЛ ТОНГ» тикувчилик фирмаси 4-цехининг чевар ишчиси Л. Бондаренко шу кунларда смена топшириғини анча ошириб бажариб, социалистик мусобақа илғори бўлмоқда.

А. Тўраев фотоси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРда ЯШАБ ТУРУВЧИ КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА «ҚАҲРАМОН ОНА» ДЕГАН ШАРАФЛИ УНВОН БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн ва ундан кўпроқ бола туққан ҳамда тарбиялаган оналарга **«Қаҳрамон она»** деган шарафли унвон берилсин ва уларга **«Қаҳрамон она»** ордени ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг ёрлиғи топширилсин.

Тошкент шаҳри бўйича

АБДУЛЛАЕВА Зарифага — уй бекаси.
АСҚАРОВА Жамилага — уй бекаси.
МАХАМАДЖОНОВА Насибага — уй бекаси.
МИРЗАЕВА Қиммат Йўлчиевнага — уй бекаси.
МИРЗАЕВА Лазокатга — уй бекаси.
РАҲИМОВА Турсунойга — уй бекаси.
РАҲМОНОВА Захрога — уй бекаси.
РАСУЛОВА Нафисага — уй бекаси.
САИДАЛИБЕКОВА Марҳаматга — уй бекаси.
САИДХЎЖАЕВА Сайёрага — уй бекаси.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль 1973 йил 4 апрель.

ИККИ ЦЕХ, ИККИ ХИЛ ЯКУН

Ҳал қилувчи йилда зиммаларига олган юксак мажбуриятлар олиб ишлаётган саноат корхоналарининг кундалик иш муваффақиятларида социалистик мусобақанинг роли бениҳоя каттадир.

Чиндан ҳам областимиздаги кўпчилик завод-фабрикаларда ватанпарварлик ҳаракатининг яратувчилик куч-қудрати, тарбиявий ролидан самарали фойдаланилмоқда, ўзаро мусобақанинг оммавийлиги ва ошкоралигини таъминлаш, мусобақа натижасида вужудга келган янгиликлар, илғор тажрибаларни оммалаштириш, илғорларни моддий ва маънавий рағбатлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу эса коллектив меҳнат натижасининг янада самарали бўлишига олиб келмоқда.

Биз тўнгич саноат корхоналаридан бири — агрегат заводи коллективининг мусобақа шартларини қандай бажараётганлиги билан қизиқдик.

Бу ерда иш «КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетларининг 1973 йил план топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириш тўғрисида»ги қарори асосида ташкил қилинган. Деярли барча ишчи-хизматчилар мусобақада фаол қатнашяпти. Айниқса, бир-бирлари билан шартнома тузиб ишлаётган ишчиларнинг ўзаро мусобақаси қизғин тус олган.

Жумладан, тўққизинчи цех ишчилари яхши натижаларни қўлга киритишмоқда. Коллектив февраль ва март ойларида завод бўйича энг юқори кўрсаткичга эришиб, цехлараро мусобақа ғолиби бўлди.

...9-тоблаш цехига киришингиз билан коллективнинг 1973 йил учун қабул қилган мажбуриятлари кўзга ташланади. Энг тўрда эса кўчма Қизил байроқ ҳилпираб турибди.

— Меҳнатдаги ютуқларимизда ўзаро мусобақа муҳим роль ўйнамоқда, — дейди цех бошлиғи Рифгат Сафиулин. — Январь ойида кўнгилдагидек натижага эришолмай, кўпчилик олдида уялиб қолган эдик. Цехимиз партия ва комсомол ташкилоти қолоқликка барҳам бериш учун ишчилар ўртасида мусобақанинг аҳамияти ва бу борадаги ютуқ ва камчиликлар тўғрисида суҳбат ўтказдилар. Цехда социалистик мусобақа вақти-вақти билан якунлаб турилди. Мусобақа ғолибларини рағбатлантиришнинг турли усулларидан фойдаланилди. Натижа ёмон бўлмади: февраль-март ойларида мусобақада биринчи ўринга чиқиб олдик. Қувончлиси шуки, меҳнат унумдорлиги январь ойига нисбатан олти процент ортиб, маҳсулот таннархи уч процентга арзонлашди. Тежамкорликка алоҳида эътибор берилиши натижасида давлатнинг 400 сўми тежалди.

Илғор цехдаги қайси бир ишчи билан суҳбатлашманг, ўзаро мусобақанинг афзаллиги ҳақида тўлқинланиб ҳикоя қилади.

— Ўн беш йиллик меҳнатим давомида шунга иқрор бўлдимки, — дейди тажрибали ишчи Топил Жўраев, — мусобақа оммавий тус олгандагина яхши самара бериши мумкин. Тўғри, бундан беш-олти йил илгари ҳам ишчиларимиз сидқидилдан меҳнат қилиб, давлат планларини бекаму-кўст бажаришга ҳаракат қилишарди. Аммо, ишчи нормасини бажардими, тамом, у меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш ва сифатини яхшилашга етарли аҳамият бермасди. Ҳозир аҳвол ўзгарди. Мана бир мисол: коммунистик меҳнат зарбдорлари Қаҳҳор Халилов ва Шариф Раҳматов икки йилдан бери мусобақадош. Февраль ойи натижалари якунланганда иккала ишчининг бир хил натижага эришганлиги аниқланди. Шунда Халилов мусобақадошига қараганда сифатлироқ маҳсулот ишлаб чиқаргани учун биринчи ўрин унга берилди. Шунинг натижасида каттаю-кичик маҳсулот сифатига алоҳида эътибор берадиган бўлди. Бу ўз навбатида ишлаб чиқарилаётган ўқ ва шестерня сифати сезиларли даражада яхшиланишга олиб келди.

СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ВА САМАРА

9-цех ишчилари «Мусобақалашишдан мақсад — ёрдамлашиш» шиорини ҳам илгари суришган. Бу илғор тажрибаларни кенг оммалаштиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Бир мисол: илғор ишчи М. Торопиннинг мусобақадоши Ю. Тузов нормасини бажаролмай оқсаб қолди. Бу цех кўрсаткичларига ҳам салбий таъсир кўрсатиши мумкин эди. Илғорлар ёш ишчини оталиққа олиб, кўп йиллик тажрибаларини баҳам кўрдилар. Натижада Юрий қисқа вақт ичида зарбдорлар сафидан ўрин олди. Айни кунларда у нормасини 120 процентдан адо этиб, коллектив ютуқларига муносиб ҳисса қўшмоқда.

Ғолиб цех ишчиларининг яна бир фазилатлари бор. Улар давлат планларини зиёдаси билан адо этибгина қолмай, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, сифатини яхшилашга ёрдам берувчи янги-янги рационализаторлик таклифлари билан чиқмоқдалар. Яқинда Халилов ва Тороплнарнинг таклифлари эвазига цехда катта иқтисодий самара олинди.

Аммо, корхонада социалистик мусобақага етарли эътибор бермаётган цех коллективлари ҳам йўқ эмас. Масалан, 9-цех билан беллашаётган 1-цех ишчиларини олиб кўрайлик. Бу цехда ҳам мусобақага даъват этувчи шиорлар осиб қўйилган, ойлик планлар ҳам бажарилмоқда. Бир қарашда ҳамма нарса кўнгилдагидек туюлади. Аммо, цех коллективининг ишлари билан яқиндан танишсангиз аҳвол бошқача эканлигини кўрасиз.

Цех раҳбарлари ўзаро мусобақанинг оммавийлиги ва ошкоралиги каби муҳим масалага эътибор бермаётирлар. Бу ердаги қайси бир ишчидан ким билан мусобақалашаётгани ва қандай натижаларни қўлга киритаётгани ҳақида сўрасангиз, елка қисади.

— Очиғини айтиш керак, — дейди токарь Салоҳиддин Муҳиддинов, — цехимизда кейинги пайтларда мусобақага яхши эътибор берилмаяпти. Бизда ҳамма иш ўзбўларчиликка ташлаб қўйилганлиги учун мусобақада сўнгги ўринларни эгалламоқдамиз. Афсусланарлиси шуки, ишчиларнинг мусобақа шартларини қандай бажараётганликлари устидан назорат ўрнатилмаган. Шунинг натижасида цехда февраль ва март ойларида маҳсулот сифати кескин пасайиб кетди. Брак маҳсулот ҳам ортиб бормоқда.

Ҳар бир цехда турли хилдаги маҳсулотларни параллель суръатда ишлаб чиқариш айниқса муҳим иш. Негаки, оддий бир деталь етишмай қолса, бутун бир трактор йиғиш жараёни бирмунча тўхтаб қолиши табиий. Аммо, 1-цехда маҳсулот ишлаб чиқаришда пала-партишликка йўл қўйилмоқда: январь ойида маҳсулот пландагидан анча кўп ишлаб чиқарилган бўлса, трубалар ишлаб чиқариш эса анча камайиб кетди. Март ойида эса бунинг акси бўлди.

Мазкур цехдаги камчиликлардан яна бири сменадош ишчилар ўртасида яхши алоқа ўрнатилмаганлигидир. Заводдаги илғор 9, 3, 2-цехлардаги ишчилар смена тамом бўлиши билан станокларни мойлаб ён-атрофларини тозалаб, кейинги сменадаги ҳамкасбларига қулай иш шароитни яратиб қўйишга одатланишган. Бу иш вақтидан унумли фойдаланиш гарови бўлмоқда. 1-цехда эса бундай ҳамжиҳатликни учратмадик. Шу боисдан бўлса керак, цехдаги станокларнинг ён-атрофларида кўплаб темир қириндилар йиғилиб қолган.

Ҳа, 1-цех коллективи мусобақадош 9-цех ишчиларидан ўрнак олиб, улар билан ҳамжиҳатликда юқоридаги нуқсонларни бартараф этиши лозим.

М. ҚАЮМОВ.

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЕТИ ЙЎЛИДА

ИОНИДЛАР ВА ГАЗ

Сув тозалашда, эритмадан қимматли моддаларни чиқариб олишда ишлатилувчи ионид смолани газ билан «ишлашга ўргатиш» — ҳавони зарарли моддалардан тозалаш мумкин эмасмикан. «Гинцветмет» институтининг мутахассислари мана шу проблема устида меҳнат қилмоқдалар.

...Институт тажриба экспериментал базасининг ионид лабораторияси, столларда, шкафларда пахтага ўхшаш ва хилма-хил тусдаги кигиз ва газлама парчаларини кўрасиз. Лаборатория раҳбари, техника фанлари кандидати Александр Вулих шундай парчалардан бирини олиб, гапира кетди:

— Мана шу ионид смола толаси химикатлар билан тўқимачилар ҳамкорлигида яратилди. Ҳозир лаборатория ходимлари толани турли газларни ютишга «мажбур этиш», самарали фильтрлар яратиш, уларни синаб кўриш ва корхоналарда жорий этиш устида ишламоқдалар. Бизда ҳам баъзи бир муваффақиятлар бор.

Саноат противо гази — металлургия ва кончилик ишида, химия ва нефть ишлаш корхоналарида зарур асбобдир. Ўт ўчирувчиларга ва ҳатто қишлоқ механизаторларига ҳам противо газ зарур.

Машҳур совет химиги академик Н. Д. Зелинский яратган противо газ ярим асрдан бери инсонга хизмат қилиб келмоқда. Шу қурилманинг фильтрловчи қутисида активлаштирилган кўмирдан фойдаланилади. Вақти келиб, кўмирга бошқа моддалар ҳам қўшиладиган бўлди. Аммо противо газ қутиси ҳамон қўпол бўлиб қолаверди.

Шундай қилиб, «Гинцветмет» олимлари янги бир ҳимоя қурилмасини ихтиро этиб унга авторлик гувоҳномасини олдилар. Ионид доналари шу қурилмага асос қилиб олинди. Противо газ қутиси анча ихчам ва енгил бўлиб қолди. Хўш, асбоб ҳаракатга ҳалақит бермаслиги, енгил ва қулай бўлиши учун шу қутини ҳам қандай қилиб йўқотса бўларкин? Бу борада ионид тола қўл келди.

— Чанг газ тутувчи янги қурилмада, — дейди лабораториянинг катта илмий ходими Геннадий Никандров, — ионид толадан тайёрланган ва алмаштириб туриладиган фильтрлар қўлланилди. Улар хилма-хил чанг ва газсимон моддалардан тозалашга мўлжалланади. Бундай противо газнинг вазни атиги 50—100 граммга боради. Шу асбобдан фойдаланиб, сергаз муҳитда меҳнат қилувчи ишчиларнинг иш унумдорлигини ошириш мумкин. Асбоб синовдан яхши ўтди ва ишлаб чиқаришга жорий этиш учун тавсия қилинди.

Противо газ — ионид толадан муваффақиятли фойдаланилган янгиликлардан биридир. Лабораторияда шу материалдан махсус экранлар ишлаб чиқилди. Улар химия ва металлургия корхоналарида автоматлаштирилган бошқариш системаси мураккаб аппаратларини ташқи муҳит тафсилотидан пухта ихоталайди. Ишлаб чиқариш ионид «тон» шу газларни ютиб, цехга ёйилгани қўймайди. Бошқа илмий коллективларнинг мутахассислари билан ҳамкорликда цехларни вентиляция қилиш оригиналь схемаси таклиф этилди. Ионид материаллар — пахта ва тўқилмаган матадан ясалган фильтрлар унинг асосий элементи ҳисобланади. Янги модда ҳавони чанг ва газдан ғоятда мусаффо қилади, уни ясаш осон. Бундан ташқари, қиммат баҳо узундан-узун металл мўриларга эҳтиёж қолмайди.

Ионид асосидаги чанг ва газ тутувчи қурилмалар, мамлакатимизнинг корхоналарида синовдан ўтмоқда. Олимлар эса изланишларни давом эттирмоқдалар.

А. ТРОФИМОВ,
(ТАСС мухбири).
Рязань.

✦ТЎҚҚИЗИНЧИ беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент тажриба механика заводининг коллективи қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилишда кенг қўлланиладиган гидравлик прессларни кўплаб ишлаб чиқармоқда. Корхона меҳнатсеварлари ҳар ойда ана шундай пресслардан 360 тасини областимиз колхоз-совхозларига жўнатмоқда. Суратда: гидравлик пресслар цехининг контролери Геннадий Гнеломёдов билан цех бошлиғининг ўринбосари Юрий Лебедевлар тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқда. **М. Нуриддинов фотоси.**

ЦЕМЕНТ — ҚУРИЛИШЛАРГА

ТЎҚҚИЗИНЧИ беш йилликнинг учинчи ҳал қилувчи йилида комбинатимиз ишчилари плandан ташқари кўплаб қурилиш нони — цемент ишлаб чиқариш мажбуриятини олганлар. Шу боисдан ҳам корхонанинг каттаю-кичиги эл-юрт олдида берган ваъданинг устидан чиқиш учун фидокорона меҳнат қилиб, ҳар бир иш кунини қувончли натижалар билан якунламоқда.

Белгилаб олган мақсадга эришишимизда ишни ўзаро социалистик мусобақа асосида ташкил қилиниши муҳим роль ўйнамоқда. Комбинат маъмурияти, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари бу масалага алоҳида эътибор бераётганликлари натижасида барча цех, участка ва бригадаларнинг ишчилари зиммаларига шахсий мажбурият олиб ишламоқдалар. Корхонада меҳнат унумдорлиги кун сайин ортиб, маҳсулот таннархи арзонлашмоқда. Бу борада Коржавин ва Ершев ўртоқлар бошчилик қилаётган бригада азаматлари кўпчиликка намуна бўлаяпти.

Электр цехининг Линонутдинов бошлиқ 5-бригадасини коллектив аъзоси ташаббускор ёшлар бригадаси деб чақиришади. Негаки, бу бригада аъзолари бугун кечагидан, эртага бугунгидан самаралироқ ишлаб, ҳамкасбларини янги-янги меҳнат ғалабалари сари руҳлантирмоқдалар. Яқинда бу бригада ишчилари ҳаётида қувончли воқеа юз берди февраль ойи натижалари бўйича ўтказилган социалистик мусобақада биринчиликни эгаллаб, пул мукофоти ва вимпелини қўлга киритдилар.

Ишчиларимиз республика илғор тўқимачиларининг ватанпарварлик ташаббусига биринчилар қатори қўшилишган. Шунинг учун ҳам бешйилликни муддатидан илгари адо этиш учун зарбдорчасига меҳнат қилаётган ишчилар сони кун сайин ортиб бормоқда. Ҳозирда 1556 киши зиммаларига шахсий мажбурият қабул қилган ҳолда ишламоқда. Кам сарф билан кўпроқ сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш уларнинг асосий шиоридир. Варфоломеев, Жеребетьев ва Николаев каби илғор ишчиларимиз смена нормаларини 130 процентдан бажариб, айни кунларда 1973 йилнинг охирги ойлари ҳисобига маҳсулот топширмоқдалар.

Яқинда комбинатда социалистик мусобақанинг формаларидан бири бўлган «Ўз касбининг устаси» куни ўтказилди. Унда иштирок этганлар ғолиблик учун куч синашди. Бунда кўп йиллик тажрибага эга бўлган айланма печнинг машинисти Никита Белотелов ғолиб чиқди. Улар қимматли эсдалик совғалари билан мукофотландилар. Бундай мусобақа ҳар бир ишчида ўз ишига нисбатан зўр қизиқиш уйғотмоқда.

Комбинатда иш вақтидан унумли фойдаланиш натижасида давлат планлари доимо ортиғи билан адо этилмоқда. Масалан, цементчиларимиз икки ойлик планга қўшимча 240 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

К. АҲМЕДОВ,
Оҳангарон цемент комбинати айланма печининг машинисти.

Тошкент тўқимачилари учун

Германия Демократик Республикасидаги «Малимо» фирмаси Тошкент тўқимачилик комбинати учун тўқиш-тикиш машиналарининг ҳаммасини етказиб берди. Иккинчи тўқувчилик фабрикасида ўрнатилган бу асбоб-ускуна текис сочиқ газламалар тайёрлаб чиқаради. Шу йилнинг ўзидаёқ 3 миллион метрга яқин шундай газламалар чиқариш мўлжалланмоқда.

Беш йиллик даврида Тошкент тўқимачилик комбинатида уч ярим мингтадан кўпроқ янги асбоб-ускуналар ўрнатилади. Бу асбоб-ускуналар хом ашёни сортларга ажратишдан бошлаб газламани пардозлашгача ишлаб чиқаришнинг ҳамма участкаларида ўрнатилади. Мана шу асбоб-ускуналар Совет Иттифоқи заводлари билан бир қаторда ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар — ГДР, Чехословакия ва Польша фирмалари томонидан ҳам юборилади. Улар Тошкентга йигирадиган, гул босадиган машиналар ҳамда бошқа машиналар, агрегатлар юборадилар.

Техника тараққиётининг комплекс плани бўйича комбинатнинг янгиланиши ўз самараларини бера бошлади. Беш йилликнинг дастлабки икки йилида корхонада ходимлар сони деярли 400 киши камайди (улар бошқа ишларга ўтказилди). 14 участка механикалаштирилди, қарийб 2 миллион сўм маблағ тежалди.

Комбинат бош инженери Владимир Васильевич Зиков бундай деди: янги техника билан қуроллантириш бизга беш йил давомида қарийб 1,5 минг ишчи кучини қисқартирган ҳолда газлама чиқаришни 20 процент кўпайтириш имкониятини беради. Маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстириш асосан меҳнат унумдорлигининг кўпайиши ҳисобидан амалга оширилмоқда. Масалан, биринчи йигириш фабрикасида янги машиналарни ишга солиш натижасида ип узилиш ҳоллари анча камайди. Бу эса ҳар бир ишчига бир ярим баравар кўп урчуққа қараб туриш имконини берди.

Янги пневматик тўқувчилик станоги ҳам тўқувчиларга манзур бўлди. Бу станок меҳнат унумдорлигини 1,7 баравар оширган ҳолда айни вақтда шовқинсиз ва ишлаш учун қулайдир. Комбинатда бундай юзлаб станоклар ишлаб турибди. Йил охиригача яна 284 та станок ўрнатилади.

Комбинат майдончасига асбоб ускуналар солинган контейнерлар тўхтовсиз келиб турипти. Уни ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг фирмалари юбормоқда. Тўқувчилар бу фирмалар ишлаб чиқараётган машиналарни яхши билишади. Улар Совети Иттифоқи енгил саноатининг кўпгина корхоналарида ўрнатилган.

В. ШЕВЦОВ.
(ЎзТАГ).

Пискент районидаги Калинин номли колхоз сутчилик фермасида зотдор, серсут сигирлар боқилмоқда. Бу ерда сигирларни ҳар куни очиқ ҳавога олиб чиқиб яйратишга, турли хил озуқалар билан боқишга катта эътибор берилади. Сут соғувчилар ўтган йили мавжуд ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сутни 280 килограммга оширган эдилар. Бу йил эса ферма бўйича давлатга 260 тонна ўрнига 310 тонна серёғ сут сотиш мажбурияти олинган. Суратда: ферманинг илғор сут соғувчиларидан (чапдан) Насиба Туронова ва Саодат Қодироваларни кўриб турибсиз. Уларнинг ҳар бири бу йил ҳар сигирдан 3000 килограммдан ошириб сут соғиб олиш мажбуриятини олган.

А. Тўраев фотоси.

Меҳрибон бригадир

— Ўзи яхшигина бригадирку, озгина ўжарлиги бор-да,— дейди аёл мулойим оҳангда.

— Мана шу ўжарлиги учун ҳам бригадир этиб сайлаганмизда, тасаддиқ,— дугонаси жавоб қилади унга.— Мана қаранг, 1968 йилда шу опахонимиз бригада бошлиғи бўлиб келди-ю, ҳосил етиштириш ўзгарди-қолди. Ўтган йилнинг ўзида бригадада узум етиштириш плани 119 процентга, олма плани 151 процентга етказиб адо этилди. Пойқадами ёқди, барака топкурнинг.

12-бригада бошлиғи Умри опа Улуғхўжаева ҳақида гап кетганда каттаю-кичик ана шундай самимий гапиради. Бунинг боиси опанинг ўз ишчиларига меҳрибон ва талабчанлигида. Бир ишга қўл урдими, охирига етказмагунча тиниб-тинчимайди. Ҳар бир ишга кўпчилик билан маслаҳатлашиб, улар фикрига, тажрибасига таянган ҳолда киришади. Шунинг учун ҳам у бошлиқ бригада ҳар йили план ва мажбуриятларини ортиғи билан адо этиб келаяпти.

— Бу йил давлатга 580 тонна ўрнига 620 тонна ширин-шакар мева етиштириб бериш мажбуриятини олганмиз,— дейди Умри опа.— Юсуп Ёқубов бошлиқ 14-бригада аъзоларини ўзаро социалистик мусобақага чақирганмиз. Ғолиб чиқмагунча қўймаймиз.

Н. ЙЎЛДОШЕВА,
Орджоникидзе район, «Қибрай» совхози.

ЭЛ ҲУРМАТИ

Илёс акани мен кўп йиллардан бери танийман. Уни 39-ўрта мактаб ўқитувчилари ва ўқувчиларнинг ота-оналари йил сайин мактаб ота-оналар комитети раислигига сайлаб келишаяпти. Илёс аканинг ўз ишлари ҳам оз эмас. У 1-юқумли касалликлар шифохонасида бош врач ёрдамчиси бўлиб ишлайди. Шунга қарамай жамоат топшириқларини ҳам жон-дили билан бажаради.

Илёс акани мен гоҳ ўқувчилар даврасида, гоҳ маҳаллаларда учратиб қоламан. У бу жойларга турли мавзуларда лекция ва суҳбатлар ўтказгани келган бўлади. Қиш пайтида Илёс ака бир неча жойда «Грипп ва унинг оқибатлари» деган мавзуда суҳбатлар ўтказди. Кунлар исий бошлагач «Тозалик — саломатлик гарови», «Сариқ касаллигидан сақланиш чоралари», «Дизентерия нима?» деган мавзуларда лекциялар ўқий бошлади. Унинг лекцияси фақат китобий бўлиб қолмайди. Мактабларда ва маҳаллаларда бўлганда ҳаётий фактларни тўплаб, улардан тегишли хулосалар чиқаради. Тозаликка риоя қилмаётган оилаларни танқид қилади.

Бу гал ҳам у қўшни маҳалла аҳолиси билан суҳбатлашиб, эндигина уйига қайтиб келган эди, эшик тақиллаб қолди. Ташқарида Шокир ота турарди. У нажот излаб Илёс ака Халилов ҳузурига келган эди.

— Набирамнинг қорни оғриб, нуқул қайд қилаяпти. Нима қилишга ҳайронмиз, ёрдам беринг, — деди у.

Доктор дарҳол устки кийимларини кийиб, ота билан йўлга тушди. Беморни ўша куниёқ ўзи бош бўлиб шифохонага ётқизди.

Моҳир шифокор касалхонада ҳам катта жамоат ишларини олиб бораяпти. У философияни ўрганувчилар тўгарагига пропагандистдир. Машғулотларда марксча-ленинча философиянинг асослари ҳақида тингловчиларга гапириб бермоқда. Қўли жамоат ишларидан бўшади дегунча илмий иш устида ўтиради. Икки йил олдин у кандидатлик диссертациясини ёқлаган эди. Ҳозир юқумли касаллик билан оғриган беморлар қонида юз берадиган ўзгаришларни синчковлик билан кузатаяпти. Меҳнат ва изланишдан у ҳеч қачон чарчамайди. Чунки, у ўзи бажараётган ишга меҳр қўйган. Шу боисдан ҳам эл ҳурматига сазовор бўлаяпти.

С. СУЛТОНОВ,
ўқитувчи.

„БАҲОР"НИНГ БАҲОРГИ ЧИҚИШЛАРИ

Яқинда Ғазалкент шаҳар маданият уйида жаҳон фестиваллари ва Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССР Давлат халқ «Баҳор» рақс ансамблининг катта концерти бўлиб ўтди.

Концерт қатнашчилари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлардан Раъно Низомова, Равшаной Шарипова, Ноила Баширова, Эркиной Расилхўжаеваларнинг маҳоратларини гулдурос қарсаклар билан олқишладилар.

Ансамблнинг бадиий раҳбари, СССР халқ артисткаси Мукаррама Турғунбоеванинг ноёб санъати ҳаммада зўр таассурот қолдирди. Опа «Тановар», «Муножот» каби рақсларни қойилмақом ижро этди. Айниқса, ўзи саҳналаштирган ва ижро этган «Она ер» композицияси томошабинлар қалбидан чуқур ўрин олди.

«Баҳор» ансамбли программасида иштирок этган, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлардан Муҳаббат Шамаева ва Илёс Маллаевлар ҳам ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари билан томошабинларни мафтун этишди.

«Баҳор» ансамбли коллективи райондаги Фрунзе номли ва «Ленинград» колхозларида бўлиб, ранг-баранг программаларда концертлар қўйиб беришди.

Ф. НУРМАТОВ.
Бўстонлиқ райони.

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК ҒОЯЛАРИ ПРОПАГАНДА ҚИЛИНМОҚДА

Тошкент авиация заводида навбатдаги лекторлар куни партия ленинча сиёсатининг тантанасига, СССР халқларининг мустаҳкамланаётган дўстлигига бағишланди. «Билим» жамияти бошланғич ташкилотларининг аъзолари цех лекторийларида, клубларда ва ёшларнинг ётоқхоналарида лекциялар ўқидилар.

Ўз сафларида 30 дан ортиқ билим тарғиботчиларини бирлаштирган республикада энг катта завод лекторлар отряди томонидан ўқилаётган лекцияларнинг анча қисми ишчилар ва хизматчиларни интернационализм ҳамда ватанпаврарлик руҳида тарбиялаш масалаларига бағишланган. Жамият аъзолари «Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг 50 йиллиги тўғрисида» ўртоқ Л. И. Брежнев докладини пропаганда қилиш ва тушунтиришда партия комитетининг биринчи ёрдамчилари бўлиб қоладилар.

Элликдан ортиқ миллат намояндалари аҳил бир оила бўлиб ишлаётган бу корхонада пролетар интернационализми ғояларини пропаганда қилишнинг турли формаларидан фойдаланилмоқда.

Халқ маданият университети ҳузурида халқлар дўстлиги факультети ташкил этилди. Университетдаги еттита факультетда 20 дан ортиқ актив таълим олмоқда. Булар коллектив аъзоларини интернационал руҳда тарбиялашда партия ташкилотининг бўлажак ёрдамчиларидир.

(ЎзТАГ).

ҒОЛИБЛАР ДАЛАСИДА

Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида Ўрта Чирчиқ районидаги пешқадам колхозларда мўл хосилга пухта замин тайёрланмоқда. Бу ишда Терешкова, Акмал Икромов номли, «Северний маяк», «Партия XXII съезди» каби колхозлар олдинда бормоқдалар. Ҳар куни район бўйича 600—800 гектар ерга барака уруғи ташланмоқда.

Терешкова номли колхоз деҳқонлари бу йил гектаридан 35 центнердан пахта ҳосили етиштириш учун курашаяптилар. Хўжалик далаларида ҳар куни 13 та сеялка ишлаяпти. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Турсунбой Юнусов, Қўчқор Худойбердиев каби илғор механизаторларнинг ғайрати туфайли колхоз чигит экишда районда биринчи ўринда бораяпти. Хўжалик аъзолари асосий майдонларга «Тошкент-3» навли чигитдан экаётирлар.

Х. ТЎРАЕВ.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

СОВЕТ ТРАКТОРЛАРИ ГДРДА

БЕРЛИН, 12 апрель. (ТАСС). «К—700» маркали совет тракторларидан 400 дан ортиғи баҳорги дала ишларида Германия Демократик Республикасининг кооператор деҳқонларига катта ёрдам бермоқда. Ленинградда тайёрланган 220 от кучига эга бўлган «Кировец» трактори бу ерда катта шуҳрат топди. Шу машиналарда ишлаётган тракторчилар бригадалари ишлаб чиқариш топшириқларини мунтазам суратда ошириб бажармоқдалар, меҳнат сарфини анча камайтиришга эришмоқдалар.

Республиканинг кўпгина қишлоқ хўжалик кооперативларида ва халқ имениеларида совет техникасида ишлаётган механизаторлар учун малакани ошириш ва СССРдаги трактор бригадаларининг илғор тажрибасини ўрганиш курслари ташкил этилган.

ЧИЛИ ҲУКУМАТИНИНГ ДЕКРЕТИ

САНТЬЯГО, 12 апрель. (ТАСС). Чили Республикасининг президенти Сальвадор Альенде ва у бошлиқ ҳукуматнинг барча министрлари 42 корхонани давлат назоратига олиш тўғрисидаги декретни имзоладилар. Бу корхоналарнинг эгалари ўтган йилнинг октябрь ойида ўзлари ва савдогарлар уюштирган саботажда қатнашган эди.

АГРЕССОРЛАР ТИНЧИМАЁТИР

БАЙРУТ, 12 апрель. (ТАСС). Исроил ҳарбийлари Ливанга қарши иғвогарлик ҳуружларини тўхтатмаётир.

Кеча Ливан авиацияси Ливаннинг Триполи шаҳридан учиб ўтган Исроилнинг бешта «Фантом» самолётини денгиз томонга жўнаб қолишга мажбур қилди.

10 апрелда Исроил десантчиларининг ҳужумига дучор бўлган Байрут сингари Сайда шаҳри районида бугун тонг отарда Исроилнинг ҳарбий кемалари пайдо бўлди. Улар соҳилга ёруғлик сигналлари берди.

Матбуот хабарларига кўра, Байрутда ҳавфсизлик хизмати ходимлари чет эл паспортига эга бўлган бир неча шахсни қўлга олган. Исроил десантчиларининг яқинда Байрутга қилган ҳужумини тайёрлашда уларнинг алоқадорлигини аниқлаш мақсадида текшириш ишлари олиб борилмоқда.

БОМБАРДИМОН ДАВОМ ЭТТИРИЛМОҚДА

ВАШИНГТОН, 12 апрель. (ТАСС). Америка авиацияси, шу жумладан «В-52» стратегик бомбардимончи самолётлари Камбоджанинг озод этилган районларини кеча бомбардимон қилишни давом эттирди. Тинч океан районидаги АҚШ қуролли кучлари қўмондонлигининг вакили Гонолулуда шу гапларни айтди.

БИРЛИККА ДАЪВАТ

ЛУСАКА, 12 Замбия Жанубий Африкадаги фашист режимларнинг ўз суверенитетига ҳамла қилаётганлигига қарши кураш олиб бормоқда. Бу кураш Замбия манфаатларинигина эмас, бутун Африканинг, жаҳондаги ривожланиб бораётган барча мамлакатларнинг ҳам манфаатларини кўзда тутади.

Танзания президентининг бу ерда расмий визит билан меҳмон бўлиб турган биринчи ўринбосари Абул Жумбе Китва-Нкана шаҳридаги қабул маросимида сўзлаган нутқида шу ҳақда гапирди. У ўз нутқида янги мустамлакачиларнинг кирдикорларига қарши муваффақиятли кураш олиб бормоқ учун Африка мамлакатларининг бирлигини доим мустаҳкамлашга даъват этди.

ИҒВОГАРЛИК ҲУРУЖЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 12 апрель. (ТАСС). Нью-Йоркда марксизм асарлари ва бошқа прогрессив адабиётларни сотувчи магазинга иғвогарлик мақсадида ҳужум қилинди. Йигирмага яқин безори магазин биносига бостириб кириб, унинг мудири ва ходимларини ўлдириш билан таҳдид қилишди. Ҳамда антикоммунистик шиорларни бақириб айтишди.

Нью-Йоркда кейинги кунларда прогрессив ташкилотлар ва муассасаларнинг биноларига шу билан учинчи марта ҳужум қилинди.

ФРАНЦИЯ МИЛЛАТ МАЖЛИСИДА

ПАРИЖ, 13 апрель. ТАСС). Кеча Франция миллат мажлисида бош министр П. Месмер ўз ҳукуматининг миллий сиёсати тўғрисида баёнот берганлиги муносабати билан мамлакатнинг янги ҳукуматига ишонч билдириш масаласи овозга қўйилди. Миллат мажлисининг 254 депутати ҳукуматни ёқлаб, 206 депутат қарши овоз берди.

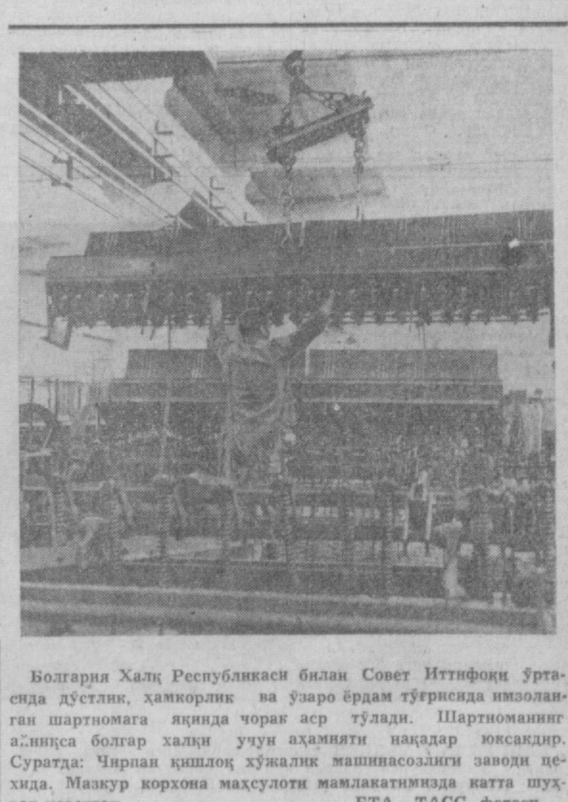

Болгария Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида имзоланган шартномага яқинда чорак аср тўлади. Шартноманинг айниқса болгар халқи учун аҳамияти нақадар юксакдир. Суратда: Чирпан қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи цехида. Мазкур корхона маҳсулоти мамлакатимизда катта шуҳрат қозонган.

БТА—ТАСС фотоси.

ЎЗБЕК ҲАРБИЙ ПРОЗАСИ

Совет адабиёти ва унинг ажралмас бир қисми бўлган ўзбек совет адабиёти ҳарбий ватанпарварлик темасида орттирган тажриба ва анъанасини давом эттириб, тинчлик ғоясини биринчи планга олиб чиқмоқдалар. Бинобарин, ҳарбий проза уруш ҳақидаги асарлардан иборат бўлса ҳам, лекин улардаги бош ғоя-урушларга қарши туриб, тинчликни ҳимоя қилишдан иборатдир. Ҳарбий мавзудаги асарларнинг, қолаверса ўзбек ҳарбий прозасининг иккинчи бир ғоявий қиммати шундаки, унда уруш кечмишларини кўрсатиш орқали ҳозирги фаровон ҳаётимиз ва келажагимиз қадр-қимматини ардоқлашга даъват этилишидир. Айни чоғда оталар ва оналар жасорати, мардлиги ва қаҳрамонлигининг авлодларга буюк мерос эканлигининг кўрсатилишидир. Шундай қилиб, адабиётимизда, қолаверса прозамизда 1941 йил 22 июндан бошлаб пайдо бўла бошлаган ҳарбий жанрдаги барча асарларда урушларни қоралаб, инсонларни сергак бўлишга, коммунистик жамият тантанаси сари тўла ишонч билан бориш учун яратиш ва курашишга чорлаб келаётир. Ўша урушнинг долзарб кунларидаёқ пайдо бўлган Ҳ. Олимжон ва Ғ. Ғулом, Ойбек ва Уйғун, А. Қаҳҳор ва Яшин, Ш. Рашидов ва С. Абдулла асарларида ана шу умидбахш, ҳаётга, келажакка чорловчи ғоя бош планга чиққан эди. Айниқса, А. Қаҳҳорнинг ҳарбий мавзудаги ўнлаб ҳикоялари, хусусан «Асрорбобо» ва «Олтин юлдуз» номли асарлари ўзбек ҳарбий прозасининг туғилишида муҳим роль ўйнади. Ойбекнинг «Қуёш қораймас» романининг айрим боблари ўша уруш нафаси уриб турган йиллардаёқ яратилиб, айрим парчалари эълон ҳам қилинган эди. Лекин, бу ҳол ҳали ўзбек ҳарбий романи яратилди деган гап эмас эди. Лекин рус ва баъзи қардош халқлар адабиётида худди шу даврдаёқ йирик ҳарбий полотнолар яратила бошланганлиги маълум. Хусусан, Ф. Панферев, А. Первенцев, А. Калинин, В. Саянов каби адиблар рус совет ҳарбий романларини ярата бошладилар. Кейинчалик эса А. Фадеев, М. Шолохов, К. Федин, К. Симонов, О. Гончар, М. Бубеннов, Б. Полевой, Г. Биков, Г. Бакланов, Б. Горбатов, Э. Казакевич каби сўз санъаткорлари совет ҳарбий романчилигини юксак поғонага олиб чиқдилар. Бу ҳол ўз навбатида ўзбек совет ёзувчилари учун ҳам катта маҳорат мактаби бўлиб хизмат этди. Оқибатда, 50-йилларнинг охирларига келиб, бир йўла ўзбек ҳарбий романлари туғилди ва шаклланa борди. Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Шуҳратнинг «Шинелли йиллар», И. Раҳимнинг «Чин муҳаббат», В. Ғафуровнинг игна билан ёзилган «Вафодор» сингари ҳарбий мавзудаги катта полотнолари шулар жумласидан эди. Мазкур романларга хос муҳим хусусият шунда эдики, уларда асосан бевосита уруш картинасини чизиш, жангчи қаҳрамон характерини яратиш характерлидир.

60 йилларга келиб эса, Ш. Рашидовнинг «Қудратли тўлқин», С. Аҳмаднинг «Уфқ», Ҳ. Ғуломнинг «Тошкентликлар», О. Ёқубовнинг «Эр бошига иш тушса», Р. Файзийнинг «Ҳазрати инсон» ва ўтган йили И. Раҳимнинг «Фидойилар» каби қатор романлари пайдо бўлдики, уларда («Фидойилар»дан бошқаси) фронт орқасидаги меҳнат қаҳрамонлигини улуғлаш анъанаси етакчилик қилади. Бундан ташқари яна бир қанча қисса ва романлар борки, уларда уруш эпизодик характерда тасвирлаб, социализмдан коммунизм томон келишдаги бир зўр синов, кўприк деб талқин этилади.

Демак, адабиётимизда ҳарбий прозанинг туғилиши ва шаклланиши ана шу даврларга мансуб бўлиб, тараққиёт тенденцияси эса уч хил кўринишда бўлган. Мазкур проза асарлари, қолаверса романлари жанр ва услуб эътибори билан турлича, турли савияда бўлса-да, деярли ҳаммаси ҳаёт-мамот жангида нега душман эмас, совет халқи ғалаба қозонди? деган саволга бадиий умумлашмалар орқали тўғри ва аниқ жавоб бера олганликлари учун ҳам муҳим сиёсий-тарбиявий аҳамиятга эгадир. Бу жиҳатдан «Қуёш қораймас» романининг бош қаҳрамони Бектемирнинг ўз сафдоши Али тажангга қарата айтган қуйидаги гаплари характерли: «Гитлер совет дарахтини қулатмоқчи, у болтани нақ туб илдизга ураётир. Илдиз рус халқи. Биз мана шу илдизни сақлашимиз керак. Шунда бу совет дарахтининг катта, кўркам сермева бутоғи бўлган Ўзбекистонни офатдан асраган бўламиз». Кўриниб турибдики, ёзувчи она-Ватанни ягона совет дарахти деб олса, туб илдизини рус халқи деб билади. Тана, шоҳ ва бутоғлари эса кўп миллатли қардош халқлар оиласидир. Унинг мустаҳкамлиги ва зўрлиги ҳам шу кўп миллатли халқларнинг бирлашганлигидадир. Санъаткор бу орқали совет халқлари ўртасидаги бузилмас дўстликни маҳорат билан кўрсата олган. И. Раҳимнинг «Чин муҳаббат» романида эса Москва — мамлакатимизнинг юраги эканлиги, шунинг учун улуғ пойтахтни ҳар қандай қийинчиликлар билан бўлса-да, душмандан омон сақлаб қолиш керак деган ғоя олға сурилади. «Шинелли йиллар»да булса бу яна ўзгача усулда ифода этилади. Немис фашистлари фақат русларнинггина душмани эмас, балки кавказликлар, ўрта осиёликлар, қўйингки, бутун прогрессив инсониятнинг душмани сифатида талқин қилинади.

«Қуёш қораймас»да Улуғ Ватан урушининг дастлабки йиллари ва мазкур даврдаги мағлубиятлар, йўқотишлар, айни чоғда кичик бўлса-да, дастлабки ғалабалар Москва остонаси учун бўлган жанглар фонида умумлаштирилса, «Шинелли йиллар»да уруш даври Закаспий фронтидаги жанглар воситасида тасвир этилади. Бу ҳол иккинчи даврда яратилган романлар учун ҳам характерлидир. Лекин бу ерда «Қуёш қораймас» романининг муҳим томонини кўрсатмай бўлмайди. Маълумки, мазкур романда урушнинг дастлабки кичик бир этапи, яъни 1941 йил 22 июндан, то декабрь охирларигача бўлган қисқа давр акс эттирилган. Бу бежиз эмас. Агар эътибор берилса худди шу даврда катта мағлубиятлар, чекинишлар ва сон-саноқсиз йўқотишлар бўлгани билан, энг муҳими, совет халқи ва унинг шонли армияси худди шу давр ичида ўзини ўнглаб олаётган ва ҳужум позициясига ўтиб, Москва остонасида душманнинг тишини синдира бошлаган эди. Бунинг устига ёзувчининг Москва остонасидаги жангларни кўрсатишдан мақсади социалистик система ва демократиянинг тақдири худди шу Москва бўсағасида ҳал бўлаётганлигини таъкидлашдир.

Ойбек масаланинг ана шу икки муҳим томонини чуқур англаган ҳолда воқелик моҳиятини бадиий ифодалай билганлигидан, ўз романининг тарбиявий-эстетик аҳамиятини ошира олди.

Улуғ Ватан урушида совет халқининг фашизм устидан бўлган олам-шумул ғалабасини таъмин этишда Коммунистик партиянинг роли бениҳоя катта бўлди. Шу билан бирга халқимизнинг бузилмас дўстлиги фронт орқасининг метинлиги, жангчиларимизда она-Ватан, партия ва ўз халқига содиқлик, улардаги зўр жасорат ва қаҳрамонлик туйғулари ғалабага олиб келган муҳим омил бўлди. Шу жиҳатдан қараганда, «Қудратли тўлқин», «Уфқ», «Эр бошига иш тушса...», «Тошкентликлар», «Ҳазрати инсон» каби романлардаги муҳим бир хусусият кўзга яққол ташланади. Бу—фронт орқасининг мустаҳкамлиги ғалабаларимизнинг гарови бўлган деган ғоянинг чуқур ва тарихий реал ифода этилиши масаласидир. Хусусан, «Қудратли тўлқин», ва «Уфқ» романларида ана шу масала анча чуқур ҳал этилади.

«Эр бошига иш тушса...», «Ҳазрати инсон», «Тошкентликлар», «Фидойилар» романларида ҳам материал янгилиги, баъзи тасвирий эпизодларнинг жонли ва жозибадорлиги, реаллиги ва эсда қоладиган образлар яратиш иштиёқи сезилиб тургани ҳолда ҳали уларда ҳаётий ҳақиқатдан бадиий ҳақиқат томон ўтишдаги тажриба, маҳоратнинг жанр талаби даражасига етмаганлиги сезилиб туради. Далиллашдаги мантиқий бирлик етишмайди.

Мазкур ҳарбий романларнинг яна бир муҳим хусусияти жанр ва тасвирлаш услуби жиҳатдан ўзбек романчилигига янгиликлар киритаётганлигида ҳамдир. Бу бир томондан, уларда фалсафий фикр ва интеллектуалликнинг чуқурлашишида, иккинчидан, публицистик руҳ ва лирик пафоснинг мукаммаллашиб бораётганидан кўринади.

Ҳозирги кунга келиб эса, ҳарбий мавзу ўзбек прозаси тараққиётида тобора етакчи ўринларга кўтарилмоқда. Маълум бўлишича, мазкур мавзуда қўл урмаган ёзувчи камдан-кам топилса керак. Ҳеч бўлмаганда у ёки бу асарда уруш даври ва у қолдирган жароҳат ёки ота-оналар жасорати хотира, эпизод тарзида бўлса-да, ўз ифодасини топаётир. Айниқса, бу соҳада Н. Сафаров, А. Раҳмат, Назармат, Ҳ. Тожибоев каби Улуғ Ватан урушида катта қаҳрамонлик ва мардлик намуналарини кўрсатган қаламкашларнинг хайрли иши эътиборлидир. Айни чоғда, М. Муҳамедов, М. Исмоилий, Назармат каби адибларнинг «Ҳарбий ҳикоялар кутубхонаси» сериясида нашр этилган асарларида ҳам фронт ва фронт орқасидаги жангу-жадал ва меҳнат қаҳрамонликлари улуғланади, урушда ғалабани таъминлаган асосий омиллар бадиий тарзда исботланади. Шу жиҳатдан О. Ёқубовнинг «Излайман», И. Раҳимнинг «Мангулик қўшиғи», Назарматнинг «Сайёд жасорати», Э. Ражабнинг «Аму тўлғонади», Ў. Ҳошимовнинг «Урушнинг сўнгги қурбони» каби асарлари яна ўзгача аҳамият касб этади. Уларда бир томондан янги материал, янги қаҳрамон, жанр ва услуб ранг-баранглиги кўзга ташланса, иккинчи томондан, ҳаёт-мамот курашининг тарихий илдизлари очилиб, унинг сабоқлари умумлаштирилади.

Хуллас, ўзбек ҳарбий прозаси шаклланиб, камолот сари кўтарилиб бормоқда. Аммо шундай бўлса-да, ҳали бу соҳада қиладиган ишлар, олиб бориладиган изланишлар кўп ва масъулиятли. Камчиликлар ва маҳоратнинг етишмаслиги, яратилган ҳарбий проза асарлари ҳали талабчан ўқувчини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тўла қониқтира олмаётганлиги ҳам сир эмас. Шундай бўлгач, бу соҳада қалам тебратувчи ва фикр юритувчи ҳар бир сўз санъаткори маҳорат сари интилиши, мавжуд энг яхши анъаналардан унумли озиқланишини тақозо этади. Шундагина ўзбек ҳарбий прозаси ҳам тинчлик ва коммунистик келажак учун курашдан иборат улуғ ишда партия ва халқ иродасини тўла-тўкис ифодалаган бўлади.

С. МИРВАЛИЕВ,
Н. БЕКМИРЗАЕВ.

ЯНГИЛИКЛАР

ТУРАР ЖОЙ БИНОЛАРИ

Яқин кунлар ичида марказда 20 хонадон янги уйларга кўчиб, ҳовли тўйларини ўтказади. Йил охиригача шундай бинолардан яна учтаси топширилмоқчи. Металл конструкциялари заводи ишчи-хизматчилари учун мўлжалланган тўрт қаватли 48 квартирали уй ҳа демай фойдаланишга топширилади.

ҚИШЛОҚЛАРДА ГАЗ

Шу кунгача икки мингдан ортиқ хонадон «зангори олов»дан фойдаланмоқда эди. Бу йил арзон ёқилғидан фойдаланишни янада кенгайтириш мақсадида жуда кўп ғадбирлар амалга оширилапти. Табиий газ билан 500 дан ортиқ колхозчиларнинг хонадони таъминланади. Киров номли совхоз, Акмал Икромов номли, Терешкова номли, «Партия XXII съезди» колхозларида ҳам табиий газдан фойдаланиш имконияти яратилади.

КИЧКИНТОЙЛАР УЧУН

«Полярная звезда» колхозида яшовчи аҳолининг турмуш шароити яхшиланиб бораётир. Бу колхозда шаҳар типидаги кўплаб жамоат бинолари ва турар-жойлар қурилмоқда. Колхозда 140 ўринли болалар боғчаси бунёд бўлмоқда. Шу йилнинг охирига бориб икки қаватли бу бино кичкинтойларни ўз бағрига олади. Шундай боғчалар районнинг «Партия XXII съезди» ва Свердлов номли колхозларида ҳам қурилади.

ДАЛА ШИЙПОНЛАРИ

Дала шийпони колхозчиларнинг ҳузур қилиб ҳордиқ чиқарадиган жойидир. Кўпчилик колхоз ва совхозларда бу йил янги типдаги 8 та дала шийпони қурилиши мўлжалланмоқда. Уларда кутубхона, дам олиш хоналари мавжуд бўлиб ёзнинг жазирама кунларида ҳордиқ чиқариш учун катта ҳовузлар ташкил этилади. Шундай дала шийпонлари «Партия XXII съезди», «Северний маяк», Охунбобоев номли ва Энгельс номли колхозларда қурилади.

ШИФОХОНАЛАР КУПАЙМОҚДА

Бектемирда 60 ўринли янги типдаги касалхона яқин кунлар ичида ишга туширилади. Касалхона ҳозирги замон медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланиб, малакали врач ва ҳамширалар билан таъминланади. Бундан ташқари, аҳолига медицина хизматини янада яхшилаш мақсадида районда сачэпидстанция қуриш ҳам мўлжалланмоқда.

М. ЗИЕВУДДИНОВ.
Ўрта Чирчиқ райони.

ПОЙТАХТ ЖАМОЛИ

✦ АЗИМ пойтахтимизнинг бугунги қиёфаси нақадар сўлим ва мафтункор. Чиндан ҳам Тошкентда қисқа вақт ичида катта бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Қардош қурувчилар ёрдамида кенг проспектлар, осмонўпар, замонавий турар-жой бинолари, маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектлари бунёд этилди. Суратда: Ленин проспекти.

А. Горокрик ва Н. Ключнев фотоси.

(ЎзТАГ).

САКРАШ

Ҳажвия

Хуснулло ўн йилликни ўн уч йилда тугатиб, отасининг олдига тиржайиб келди. Ўта севинганидан саломни ҳам насия қилиб, етуклик аттестатини тантанавор хонтахтага қўйди.

— Ҳайрият! — Ота илжайди,— ўлмай битирдинг-а, соқолинг чиққанда ҳам фото-газетага пул сўраб юрасанми дегандим.

— Муаллимларда ҳам инсоф бор. Ҳадеб бир бечорани қийнайверадими.

— Қани баҳоларингни кўрайлик-чи. Она тили ёзма — «3».

—Тағинам уч қўйишибди. «Фарҳод—Ширин» достонидан Шопурни шофер деб ёзган эканман, тоза балога қолдим. Шаҳзода бўлгандан кейин шофери ҳам бўлса керак дебман-да.

— Ничего. Отингни тўғри ёзиб, кўпроқ пулни санай оласанми? Тамом.

— Пулнику машинадан тез санайман-а.

— Оғзаки — «3». Тарих — «3». Геометрия — «3». Геометриядан уч қўйишибди: Уйимизнинг неча сўтихлигини билмайсан-ку! Неча сўтих?

— Олтита.

— Ўл, каллаварам. Анов қўшни деворни эгри уриб, 0,30 сўтихни йўқ қилган. Мановиси ойимдан қолган тут бизга ўтсин деб 0,15 сўтихни еган. Тут емай заҳар егур. Астрономия — «3». География — «3». География уч-а. Таксига тушмасанг тоғангни уйини автобусма-автобус топиб боролмайсан-ку. Расм — «3». Физкультура — «3». Хуллас сидирға уч.

— Битта бешим бор.

— Ие, нимадан.

— Хулқим — «5».

— Вой-вой, — ота қорнини ушлаб кулади.—Сани ғалваларингни тинчитаман деб ботинкамни таги тешилди. Уни ресторанга опкир, муни ресторанга опкир. Пулига битта «Запорожец» олса бўларди.

— Хулқига бешдан бошқа баҳо қўйиб бўлмайди-да.

— Уч, сидирға уч.

— Уч бўлса ҳам аттестатим бор. Сизда-чи, мактабдан справка ҳам йўқ-ку. Дипломимни уруш йили йўқотганман деб, ҳаммани лақиллатасиз.

— Ўчир овозингни. Министрдан қаерим кам. Сен отангни чакана одам демагин. Хўш, бу ёғига нима қилмоқчисан.

— Ўқийман.

— Ўқимай ўл. Мактабда ўн уч йил ўқидинг. Институтда неча йил ўқир экансан. Хўш, қаерга кирасан.

— Математика йўқ жойга. Масалан, консерваторияга ҳам кирсам бўлаверади.

— Овозингни ўчир, овозинг керосинчини овозига ўхшайди. Ким олади.

— Ашулачи бўламан. Музикант бўламан. Артистлар келмаганда кўп тўйда чилдирма чалганман.

— Чалмай ўл. Мени бирорта ўқиган одамдан танишим йўқ. Кечқурун аммаю, тоға-ю, холангни айтиб кел. Ақллашайлик.

Оқшомда қариндошлар йиғилди.

— Жиянларинг мактабни жуда яхши тугатди, — сўз бошлади отаси. Бир-иккита тўрт демаса, қолгани беш. Айрим муаллимлар сал рўйхуш берганда медал оларди-я. Ҳай майли. Мияси илик эмас-ку, қоқиб ташланса. Билгани ўзиники. Хуллас, институтга кирмоқчи. Ўзи-ку қуриқмайди. Ҳар қалай жиндай суяб юборилса... Ўшанга чақиргандик. Биронта домла-помлани билмайсизлармн, дегандим.

Жимлик чўкди.

— Қани рюмкаларни узатинглар. Молодец.

— Менинг танишим йўқ,—сўз бошлади таксичи тоғаси. — Умуман кўк дўппили, шляпали кишини кўрсам роддомга кетаётган бўлса ҳам тўхтамайман. 33 тийин ёзса, 40 тийин бериб етти тийинни сўрайди.

— Ҳаммомга келган одамлар шошиб келиб, шошиб кетади. Қайси бири ўқиган, қайси бири ўқимаган, билиб бўлмас экан. Қайдам, — деб сўзини тугатди ҳаммомнинг сартароши — кенжа тоғаси. Қолганлари ҳам шунга ўхшаш гап қилди.

Ота диққат бўлди-ю, индамай қўяқолди.

— Ҳай майли, битмайдиган иш борми. Қани, рюмкаларни...

Тунов куни Хуснуллони кўчада катта портфель кўтариб кетаётганини кўриб қолдик. Наҳотки, сидирға уч билан ҳам институтга кириб олган бўлса?!

Зариф МУҲАММАДЖОНОВ.

Спорт

ТОШКЕНТЛИК ПОЛВОННИНГ ОЛТИН МЕДАЛИ

Италияда классик кураш бўйича ёшлар ўртасида ўтказилган халқаро анъанавий турнирда совет полвонлари ажойиб ғалабага эришдилар. Улар бешта олтин медални қўлга киритишга муяссар бўлдилар. Чемпионлар орасида тошкентлик Бахтиёр Овмеров ҳам бор. У командадош дўстлари Раис Зокиров, Анатолий Биков, Томаз Кикнадзе ҳамда Михаил Санадзе билан ҳурмат шоҳсупасининг энг юқорисига кўтарилишга муваффақ бўлди.

ЧЕМПИОНАТ ОХИРЛАМОҚДА

Москвада ўтказилаётган хоккей чемпионати ниҳоясига етмоқда. Ўтган куни медалга асосий даъвогарлардан бири бўлган Швеция хоккейчилари ГФР командасини 12:1 ҳисобида мағлубиятга учратиб, ҳисобидаги очколарни 13 тага етказдилар. Шу куни Польша хоккейчилари Финляндия командаси билан учрашиб, ўйинни 1:1 ҳисобида дуранг қилдилар. Бу Польша спортчиларининг чемпионатдаги биринчи очкосидир.

Кеча Швеция—Финляндия, СССР—ЧССР командалари ўртасида ўйин бўлди.

ФАХРЛИ СОВРИН УЧУН

Пойтахтдаги «Динамо» стадиони теннис кортларида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг фахрли соврини учун мусобақалар давом этмоқда. Эркаклар ўртасида бокулик С. Лихачевни мағлубиятга учратган Ш. Тарпишчев ҳамда грузиялик Т. Какулияни енгган В. Короткозлар финалга чиқишди. Ғолиб ана шу икки пешқадам ўртасида бўладиган ўйиндан сўнг аниқланади.

Аёллар ўртасида эса ярим финалчилар маълум бўлди. Фахрли соврин учун курашни москвалик Е. Гранатурова бокулик Е. Бирюкова, киевлик М. Крошина, таллинлик К. Пармас давом эттириш ҳуқуқига эга бўлдилар.

НАВҚИРОН ТАЛАНТ

Хайрулла... Уни театр саҳнасида ҳам, «зангори экран»да ҳам кўп кўрганмиз. Лекин хилма-хил қиёфада. У яратган образларини кузатиб, баъзан кулганмиз, баъзан куюнганмиз...

У санъаткорлар оиласида вояга етди. Бобоси Саъдулла отани Тошкентнинг етти даҳаси биларди. Айниқса, Шоҳингузар ва Себзор маҳалласи қариялари бу камтар, одамохун кишини ҳурмат билан эслашади.

Инқилоб Саъдулла ота оиласига фақатгина нур олиб кирмади, унга санъат гулдастасини ҳам тутди. Радио эндигина чиққанда унинг овозини қўни-қўшнилар шу хонадон ижросида эшитди. Паранжини биринчилар қатори улоқтирган аёллар шу ердан чиқди. Шу оддийгина хонадонда ўзбек совет санъатининг дастлабки қалдирғочларидан бири етишди.

Бу Саъдулла отанинг иккинчи ўғли Ҳикматулла ака эди. Ҳали-ҳали жуда кўпчилик уни ўзи яратган образлар қиёфасида эслаб юришади. Унинг йўлини укаси Ҳабибулла Саъдиев давом эттирди. Ҳабиб ака умрининг сўнгги кунларигача саҳнада яшади, ижод этди.

Хуллас, Хайруллага ҳаёт берган оила санъатни севган, унинг қадрини билган оила эди. Шунинг учун ҳам Хайрулланинг оила анъанасини давом эттиришига ҳеч ким монеълик қилмади.

1959 йил Хайрулланинг ҳаётида сира ўчмас из қолдирди. У Островский номли Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтининг актёрлик факультетига ўқишга қабул қилинади. Бўлажак актёр институтда таниқли санъаткор ва педагоглардан Ўзбекистон ССР халқ артистлари Назира Алиева, Тошхўжа Хўжаев, Қудрат Хўжаевлардан саҳна санъати сирларини ўрганди.

Хайрулла институтнинг актёрлик факультетида ўқир экан, кўпчилик: «Отасининг касбини давом эттирарканда»,— деди. Ҳақиқатда ҳам шундай эди. Хайрулла ота касбини давом эттирибгина қолмай, ўзига хос хусусиятга эга бўлиш учун интиларди.

Охунбобоев номли республика Ёш томошабинлар театри Хайрулла учун яна бир мактаб бўлди. Бу ерда уни жиддий ижодий изланишлар, тинимсиз машғулотлар кутарди.

Ёш актёрнинг қобилиятини, тиришқоқлигини кўрган бу театрдаги устоз санъаткорлар уни ўз бағрларига олдилар, ижодкорлик борасида ёрдам кўрсатдилар. Театр саҳнасида Хайрулла Саъдиев қандай образ яратмасин, у ёш томошабинларга манзур бўлди. Олег Кошевойни ким билмайди, дейсиз. Бу образни Хайрулла ижро этди. Унинг талқинида «Ёш гвардия» яширин ташкилоти бошлиғи тўлақонли ижро этилди.

Неверовнинг «Тошкент — нон шаҳри»даги Миша Додонов характерининг ўзи бир дунё, бир яхлит образ. Хайрулла бу образни ҳам кўнгилдагидай олиб чиқди.

Ленин мукофоти лауреати Сергей Михалковнинг «Бебаҳо бола» асари ёш томошабинларга мўлжалланган бўлса-да, унда жуда катта ижтимоий проблема кўтарилган. Капиталистик мамлакатларда ҳамма нарса, ҳатто инсоннинг қадр-қиммати ҳам пул билан ўлчаниши, капиталистлар пул топиш йўлида ҳар қандай ярамас офатлардан қайтмаслиги асарнинг асосий мазмунини ташкил этади. Совет болаларининг ўз Ватанини севиши, садоқати спектаклда яққол кўриниб туради.

Хайрулла Саъдиев Жора Тимохин ролини ижро этиб, қаҳрамонининг бутун фазилатларини ёш томошабинларга аниқ етказиб бера олган.

...Студентлик даврининг ҳаяжонли дамлари, синовлар, имтиҳонлар ҳаммаси тугади. Лекин шуни айтиш керакки, артист учун, ижодкор одам учун имтиҳон ҳеч қачон тугамас экан. Чунки, ҳар бир тайёрланган янги роль, янги образ артист учун катта бир имтиҳон, катта бир синовдай гап.

Хайрулла учун ҳам шундай! Унинг саҳнадами, экрандами, хоҳ кичик, хоҳ катта роль билан кенг томошабинлар олдига ҳар бир чиқишининг ўзи имтиҳондир. Энг қийин имтиҳонлардан бири доҳиймиз Ленин туғилган куннинг юз йиллиги арафасида театр томонидан Юрий Яковлевнинг «Нури дийдам Володя» пьесаси қўйилганда яққол сезилди.

Хайруллага Володя образини яратиш топширилди.

— Володя образини яратишимда,— дейди Хайрулла,— биринчи навбатда доҳиймиз Ленин асарлари ва сафдошларининг хотиралари ёрдам берди. Айниқса ёшлик йиллари ҳақида ҳикоя қилувчи асарларини кўп ўқидим. Бундан ташқари республикамиз театрларида Ленин образини яратган актёрлар, айниқса Шукур Бурҳонов, Зикир Муҳаммаджонов, Обид Толиповларнинг ижодий изланишлари яқиндан ёрдам берди.

Ҳа, ёш актер бу масъулиятли образни ижро этгунича озмунча изландими? Изланишлар зое кетмади. Лениннинг ёшлиги — Володя Ульянов образини саҳнага муваффақиятли олиб чиқди.

...Кўпинча томошабин актёрларни ўз исм-фамилиялари билан эмас, улар яратган ва юрак-юракларига сингиб кетган образ номи билан атайдилар. Хайрулладаям шундай бўлди. Кейинги вақтда областларга гастролга борадими, Тошкент кўчаларида, трамвай ёки троллейбусда юрадими, одамлар «Ана шум бола»,— «Ана шум бола» деб пичирлашадиган бўлиб қолишди. Бундай пичирлашларни актёрнинг хазм қилиши бир оз қийин бўлди. Лекин Хайрулла бундай ўйлаб қараса, бу фақат яхшилик нишонаси, томошабинларга азиз бўлиб қолгани оқибати экан.

Хайрулла ҳозирда телевидениенинг актив актёрларидан бири бўлиб қолди. Бу ерда ҳам у бир неча образлар яратди.

Хайрулланинг ижоди ҳақидаги гапимизни шу ерда тўхтата қолмайликда, яна суҳбатимизни бошлаган оила ҳақидаги гапга кўчайлик, Хайрулла Саъдиев туғилиб ўсган катта оилада актёрлар авлоди вужудга келаяпти. Улар: Ғайрат, Хайрулла, Лутфулла, Раъно, Муяссар, Гулчеҳра, Ёдгорлар. Булар Саъдулла отанинг набира ва набира келинлари. Келажакда улар сафи янада кенгайиб боради. Уларнинг ёрқин овозлари саҳналаримизда, экран ва радио орқали хонадонларимизда таралиб туради.

Абдулла Набиев, Олег Кошевой, Володя Ульянов каби образларни муваффақиятли олиб чиққани учун яқинда Хайрулла республика Ленин комсомоли мукофотининг лауреати деган юксак номга сазовор бўлди. Биз Хайруллани бу юксак унвон билан табриклар эканмиз, келгусида хилма-хил образлар силсиласини яратишларига муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Мирабббос МИРЗААХМЕДОВ.

ХАЙРУЛЛА САЪДИЕВ телетомошабинларга жуда яхши таниш. У телекўрсатувларда кўпгина образлар яратди. Суратда: Хайрулла Саъдиев (чапдан) ва Воҳид Қодиров.

Автор фотоси.

НАРЗИНИНГ ОМАДИ КЕЛДИ

Нарзи деганимиз мўйлови эндигина сабза урган ҳушқомат йигит. У Бўка районидаги Тимирязев номли колхозда физкультура ва спорт бўйича инструктор бўлиб ишлайди.

Спорт механизаторлар ва дала ишларида қатнашувчи йигит-қизларнинг жисмоний бақувват бўлишига, меҳнатда чиниқишига ёрдам беряпти. Улар район биринчилиги учун ўтказиладиган мусобақаларда қатнашиш билан бирга кўклам дала ишларида намуна бўлмоқдалар.

Яқинда Нарзи Носировнинг ҳаётида қувончли воқеа содир бўлди. Шу йил 3 мартда Тўйтепада ўтказилган республика пул-буюм лотереясининг биринчи тиражида у 03085/150 номерли билетига «Запорожец» енгил машинаси ютди.

Б. ШОНАЗАРОВ.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 — **Кўрсатувлар программаси**, 10.00 — Янгиликлар, 10.10 — **«Экран хандаси»**, 10.50—Телевизион фильм.

11.00 дан **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.10 — **Кўрсатувлар программаси.**

Ўзбек тилида: 16.20 — **«До-ре-ми-фа-соль»**. Болалар учун музикали программа, 16.50 — **«Звёздочка»** (киноальманах). 17.40 — **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида), 18.00 — **Рангли телевидение.** Футбол бўйича СССР чемпионати **«Пахтакор — «Динамо»** (Москва). Танаффус вақтида спорт янгиликлари, 19.50 — **«Ахборот»** информацион программаси, 20.10 — **«Назм ва наво»**.

21.00 дан **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.30 — Нукус телевидениеси программаси.

24.00 дан **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

Ўзбек тилида: 10.30 — Олий математикадан 53—54-лекциялар, 11.30 — Ота-оналар учун консультация. **«Болаларни сўзлаб беришга ўргатиш»** (иккинчи кўрсатув).

Рус тилида: 12.00 — **«Қизил альпинистлар»** (кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 8-серияси), 12.30 — Ота-оналар учун консультация. **«Болаларни сўзлаб беришга ўргатиш»** (иккинчи кўрсатув). 13.00 — **«Ешлик»** студияси кўрсатади. Спорт кўрсатуви.

16.10 дан **Москва кўрсатади**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

21.00 — **«Хўжа Насриддиннинг 12-қабри»** (бадиий фильм, ўзбек тилида).

22.30 дан **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 дан **Душанба кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА 14/IV да **«Флория Тоска».**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 14/IV да — **Табассум ўғрилари.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА 14/IV да — **Ужарлар** (кундуз соат 3 ва кеч соат 7.30 минутда);

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Вильнюс» Литва цирк артистларининг гастроллари.**

КИНО

Лаутарлар — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1.30, 4, кеч соат 6.30 минутда). САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун);

Қари қиз — «СПУТНИК» (кундуз соат 12, 2, 3, 4, 5 да, кеч соат 6, 8, 9, 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун);

Петерс — «МОСКВА» (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 1, 5.30 минут ва кеч соат 7 да), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1 ва кеч соат 7 да), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун);

Яшасин севги (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1.30, 4, кеч соат 6.30, 9 да), ҲАМЗА номли (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 2.30, 5.30 ва кеч соат 8.30 минутда);

Садоқат (эрталаб соат 11, кундуз соат 2 да, ўзбек тилида), **Самовий саргузаштлар** (кундуз соат 5 ва кеч соат 8 да)—«КЎКЧА».

Тилла зирак (2 серия) — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11.40, кундуз соат 2, 4.20, кеч соат 6.30, 8.40 минутда);

Иссиқкўлнинг алвон лолалари— «ВОСТОК» (эрталаб соат 11.30, кундуз соат 1, 3, 5, кеч соат 7, 8.30 минутда);

NORMA

ИМТИЁЗЛИ СИНФ УЧУН

Мамлакатимизда болалар—бирдан-бир имтиёзли синф ҳисобланади. Шунинг учун ҳам рассомлар, модельерлар, конструкторлар бу синф вакилларини дастлабки кунлариданоқ гўзал, қувноқ ва олижаноб нарсалар қуршаб туриши ҳақида бош қотирмоқдалар.

«Норма» — Таллиндаги ишлаб чиқариш бирлашмаси шу ном билан аталади. Бу бирлашма ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг ярмидан кўпини ўйинчоқлар ташкил этади.

Булар — оддий ва мураккаб, замонавий ва ота-боболаримиз ўйнаган анъанавий ўйинчоқлардир.

«Норма» қарийб 90 моделда — металл, пластмасса, ёғочдан ўйинчоқлар ишлаб чиқаради.

«Норма» — мамлакатимизда биринчи бўлиб чўнтак фонари батареясидан ишлайдиган микромоторли электромеханик ўйинчоқлар ишлаб чиқариш ташаббусчисидир. Ҳозирги пайтда бу корхона — ана шу соҳада етакчи корхоналардан биридир.

Таллинда ишлаб чиқарилган электромеханик ўйинчоқ ақлли ва оригинал ўйинчоқдир. У диққат-эътиборни ўзига жалб қилади, ўйлашни ўргатади ва ҳар бир кичкинтойга унинг «катта бўлиш» — бинокор, врач, космонавт бўлиш тўғрисидаги орзусининг рўёбга чиқишига ёрдам беради.

«Норма» корхонасида электромеханик ўйинчоққа жиддий, ижодий иш сифатида қарашади. Шу туфайли Таллинда ясалган ёрқин, ранг-баранг ва арзон ўйинчоқлар— ҳар қандай ёшдаги болалар ҳаётида ажойиб воқеадир.

«ТЕЛЕПРЕССТОРГРЕКЛАМА»

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р—02353 ИНДЕКС 64697. № В—1713.